

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพและความต้องการในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน
ตำบลวังยาว อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี สำนักหอสมุด

จันทร์พร ช่างโชติ

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยนครสวรรค์
วันลงทะเบียน..... 13 มิ.ย. 2011
เลขทะเบียน..... 15552576
เลขเรียกหนังสือ..... 6

155.5
จ2๒๗ป
2554

วิทยานิพนธ์เสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว
พฤษภาคม 2554
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนครสวรรค์

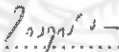
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ เรื่อง "ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ
ศักยภาพและความต้องการในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน ตำบลวังยาว อำเภอด่านช้าง
จังหวัดสุพรรณบุรี" ของ จันทรพร ชวงโชติ เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว ของมหาวิทยาลัย
นเรศวร

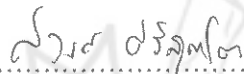
.....ประธาน
(ดร. เพชรมณี ดาวเวียง)

.....กรรมการ
(ดร. สนนท์ ตั้งเบญจสิริกุล)

.....กรรมการ
(ดร. ไกรฤกษ์ ปิ่นแก้ว)

.....กรรมการ
(ดร. สวรรต ศรีสุตโต)

อนุมัติ

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คินีจ ภูพัฒน์วิบูลย์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

พฤษภาคม 2554

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ ผู้วิจัยกราบขอขอบพระคุณ ดร.สหพันธ์ ตั้งเบญจสิริกุล ประธานที่ปรึกษาเป็นอย่างสูงที่ได้ให้คำแนะนำที่มีคุณค่า ชี้แนะแนวทางในการสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย ได้กรุณาตรวจสอบแก้ไขลำดับความสำคัญของเนื้อหา แก้ไขภาษาและงานวิจัยอย่างละเอียดเพื่อให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์มากที่สุด ขอกราบขอขอบพระคุณ ดร.ไกรฤกษ์ ปิ่นแก้ว กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ได้เสนอแนะสถิติที่ใช้ในงานวิจัย และรูปแบบงานวิจัยที่ถูกต้อง กราบขอขอบพระคุณ ดร.เพชรณี ดาวเคียง ประธานคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ ดร.สวรส ศรีสุดโต กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ที่กรุณาตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ของงานวิจัย ผู้วิจัย ขอกราบขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ซึ่งได้แก่ รองศาสตราจารย์ ดร.สุทินันท์ พรหมสุวรรณ และดร.ประภาศรี พรหมประกาย จากมหาวิทยาลัยกรุงเทพ ที่กรุณาให้คำแนะนำ แก้ไข และตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในวิจัยจนทำให้การวิจัยครั้งนี้สมบูรณ์และมีคุณค่า

ขอขอบคุณ คุณยุทธศิลป์ ทวีสุข เจ้าหน้าที่เกษตรตำบลวังยาว ที่อำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลงานวิจัยครั้งนี้ และสมาชิกในชุมชนตำบลวังยาว อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ที่ได้สละเวลาและให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลและตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

ขอกราบขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ที่มอบทุนอุดหนุนการวิจัย จากงบประมาณแผ่นดิน สำหรับการทําวิจัยในครั้งนี้

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณเพื่อน ๆ การจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว รุ่นปีการศึกษา 2552 ที่ให้กำลังใจซึ่งกันและกันตลอดมา

คุณความดีและประโยชน์อันเกิดจากงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยขอมอบแต่บิดามารดา และบูรพาจารย์ทุกท่านที่ช่วยอบรม ถ่อมเกลางานประสิทธิ์ ประสาทวิชาความรู้ ให้ผู้วิจัยได้สามารถก้าวมาถึงความลําเร็จจุดหนึ่งในชีวิตได้อย่างความภาคภูมิใจ

จันทร์พร ช่างชาติ

ชื่อเรื่อง	ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพและความต้องการในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน ตำบลวังยาว อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี
ผู้วิจัย	จันทร์พร ช่างโชติ
ประธานที่ปรึกษา	ดร.สहनนท์ ตั้งเบญจสิริกุล
กรรมการที่ปรึกษา	ดร.ไกรฤกษ์ ปิ่นแก้ว
ประเภทสารนิพนธ์	วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. สาขาวิชาการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว, มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2553
คำสำคัญ	ศักยภาพ การมีส่วนร่วม การท่องเที่ยวโดยชุมชน

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน 2) ความต้องการพัฒนาพื้นที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว และ 3) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพและความต้องการในการพัฒนาพัฒนาการท่องเที่ยวกลุ่มตัวอย่าง 400 คน โดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน และใช้การวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ Multiple Regression

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุตั้งแต่ 26 – 45 ปี มีระดับการศึกษาประถมศึกษา ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวมากกว่า 5 คน มีรายได้ต่อเดือนตั้งแต่ 0 – 10,000 บาท เกือบครึ่งมีรายได้ ต่ำกว่า 5,000 บาท โดยที่อาศัยอยู่ในชุมชนวังยาวมาตั้งแต่กำเนิด ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพและความต้องการในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณที่ระดับนัยทางสถิติ .05 พบว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน และทัศนคติที่มีต่อการท่องเที่ยว ทั้งทัศนคติเชิงสนับสนุน และทัศนคติเชิงต่อต้าน มีอิทธิพลต่อศักยภาพและความต้องการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน

Title FACTORS AFFECTING THE POTENTIAL AND
REQUIREMENT IN A COMMUNITY - BASED TOURISM
MANAGEMENT: A CASE STUDY OF TAMBON WANG
YAO, AMPHOE DAN CHANG, CHANGWAT SUPHANBURI

Author Chanphorn Chuangchot

Advisor Sahanon Tungbenchasirikul, Ph.D.

Co- Advisor Krairoek Pinkaeo, Ph.D.

Academic Paper Thesis M.A. in Hotel and Tourism Management,
Naresuan University, 2010

Keywords Potential Participation Community Based Tourism

ABSTRACT

The objectives of this research were to study: 1) the potential of community - based tourism management in Tambon Wang Yao, Amphoe Dan Chang, Changwat Suphan Buri, 2) the requirement of people in community-based tourism management 3) the factors affecting the potential and requirement. There were 400 subjects in the study. The research instrument was a questionnaire and the data were processed using Multiple Regression.

Most of the subjects were female, with ages 26-45. They had completed school up to lower elementary level and were agriculturists. Their average monthly income was not higher than 5,000 baht and they have not left the community where they were born. Three variables, were found to be significant predictors of factors affecting potential and requirement for people. These were positive attitude and negative attitude towards participation. The community potentially affects the requirement in a Community Based Tourism Management.

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
จุดมุ่งหมายของการศึกษา.....	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
สมมติฐานของการวิจัย.....	4
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
แนวคิดเกี่ยวกับศักยภาพ.....	7
แนวคิดเกี่ยวกับชุมชน และองค์กรชุมชน.....	17
การท่องเที่ยวโดยชุมชน.....	20
การมีส่วนร่วม.....	23
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	25
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	28
การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง.....	28
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	28
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	29
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	32
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	32
สรุปผล อภิปรายผล และให้ข้อเสนอแนะ.....	32

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิจัย.....	34
ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ กลุ่มชาติพันธุ์ เพศ ระดับการศึกษา การประกอบอาชีพ รายได้ต่อเดือน จำนวนสมาชิกในครอบครัว และ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน..	34
ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์กระบวนการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนในการพัฒนาท่องเที่ยวโดยชุมชน.....	40
ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์ทัศนคติที่มีต่อการท่องเที่ยวที่มีชุมชนเป็นศูนย์กลาง.....	41
ส่วนที่ 4 การวิเคราะห์ศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว....	43
ส่วนที่ 5 การวิเคราะห์ความต้องการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน.....	48
ส่วนที่ 6 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพของในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว.....	51
ส่วนที่ 7 การวิเคราะห์ศักยภาพของชุมชนที่มีอิทธิพลต่อความต้องการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว.....	54
5 บทสรุป.....	56
สรุปผลการวิจัย.....	56
อภิปรายผลการวิจัย.....	59
ข้อเสนอแนะ.....	61
บรรณานุกรม.....	63
ภาคผนวก.....	68
ประวัติผู้วิจัย.....	78

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามกลุ่มชาติพันธุ์.....	35
2 แสดงจำนวนและร้อยละของสมาชิกชุมชนวิถียาวจำแนกตามเพศ.....	35
3 แสดงจำนวนและร้อยละของสมาชิกชุมชนวิถียาวจำแนกตามอายุ.....	35
4 แสดงจำนวนและร้อยละของสมาชิกชุมชนวิถียาวจำแนกตามระดับการศึกษา.....	36
5 แสดงจำนวนและร้อยละของสมาชิกชุมชนวิถียาวจำแนกตามการประกอบอาชีพ.....	37
6 แสดงจำนวนและร้อยละของสมาชิกชุมชนจำแนกตามรายได้ต่อเดือน.....	37
7 แสดงจำนวนและร้อยละของสมาชิกชุมชนจำแนกตามจำนวนสมาชิกในครอบครัว.....	38
8 แสดงจำนวนและร้อยละของสมาชิกชุมชนจำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน.....	38
9 แสดงจำนวนและร้อยละของสมาชิกชุมชนจำแนกตามการเป็นสมาชิกกิจกรรมชุมชน.....	39
10 แสดงจำนวนและร้อยละของสมาชิกชุมชนจำแนกตามกลุ่มกิจกรรมชุมชน.....	39
11 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วม.....	40
12 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับทัศนคติเชิงสนับสนุน.....	41
13 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับทัศนคติเชิงต่อต้าน.....	42
14 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว.....	43
15 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นด้านพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยว:ทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรมวิถีชีวิต และภูมิปัญญาท้องถิ่น.....	44
16 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นด้านองค์กรชุมชน.....	45
17 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว.....	47

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
18 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความต้องการ ให้มีการท่องเที่ยวโดยชุมชน.....	48
19 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการให้มีการ ท่องเที่ยวโดยชุมชน.....	49
20 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความต้องการให้ เป็นหน่วยงานเครือข่ายการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน.....	50
21 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพของชุมชนในการพัฒนา แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยว: ทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม วิถีชีวิต และภูมิปัญญาท้องถิ่น.....	51
22 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพของชุมชนในการพัฒนา แหล่งท่องเที่ยวด้านองค์กรชุมชน.....	52
23 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพของชุมชนในการพัฒนา แหล่งท่องเที่ยวด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว.....	53
24 แสดงผลการวิเคราะห์ศักยภาพของชุมชนที่มีอิทธิพลต่อความต้องการพัฒนาพื้นที่ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว.....	54

สารบัญภาพ

ภาพ

หน้า

1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....

5

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การท่องเที่ยวไทยในปัจจุบันถูกยอมรับโดยทั่วกันว่าเป็นโอกาสที่สำคัญมากสำหรับการพัฒนาประเทศไปจนถึงท้องถิ่นต่าง ๆ ให้พลิกฟื้นจากปัญหาความยากจนสู่ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ประเทศไทยมีทุนทางสังคมและเศรษฐกิจซึ่งเป็นจุดแข็งในการนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวหลายประการ เช่น เอกลักษณะความเป็นไทย วัฒนธรรมที่เอื้ออารี อธิปไตย โมตรี่ที่เป็นจุดเด่นทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์และหลากหลาย โบราณสถานเก่าแก่และมีเอกลักษณ์ ซึ่งถือว่า เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ เป็นปัจจัยส่งให้กิจกรรมการท่องเที่ยวพัฒนาไปอย่างกว้างขวาง มีนักท่องเที่ยวภายในประเทศเป็นจำนวนมาก สิ่งที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว คือทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เป็นวัตถุดิบในการดึงดูดใจนักท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นธรรมชาติ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศาสนสถาน แหล่งประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ตลอดจนกิจกรรมต่าง ๆ ที่ผสมผสานอยู่ในวิถีชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งถือเป็นจุดแข็งของประเทศไทย (สุชาวดี ศรีสุวรรณภาพ, 2552)

* ประเทศไทยกำลังพัฒนาอย่างประเทศไทย รัฐบาลได้ให้ความสำคัญแก่การท่องเที่ยวอย่างมาก ทำให้มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวทุกรูปแบบ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวและให้ชุมชนเห็นความสำคัญของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยส่งเสริมสนับสนุนศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาชุมชนของตนเองให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว เช่น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เพื่อกระจายรายได้ ให้แก่ชุมชน ตลอดจนเพิ่มจำนวนแหล่งท่องเที่ยวให้มีความหลากหลาย เพื่อเป็นทางเลือกสำหรับนักท่องเที่ยว (ณิศาศรณ์ ไชยประสิทธิ์ และจิรัชญา มณีเดตร, 2552) ดังที่ (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2552) ที่ได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์ กู๊วิกฤตและมาตรการกระตุ้นการท่องเที่ยวระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2552-2555) ยุทธศาสตร์การฟื้นฟูและพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน โดยการสร้างโครงข่ายการท่องเที่ยวระดับชุมชนและการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว

ทศ. 2552

ดังที่ จำเนียร ชุณหโสภาค (2549, หน้า 25) ได้กล่าวว่า การจัดการการท่องเที่ยวให้สัมฤทธิ์ผลจึงควรร่วมมือกันทั้งภาครัฐและการมีส่วนร่วมของประชาชนเจ้าของพื้นที่ โดยเน้นถึงความโดดเด่นของการท่องเที่ยวที่พึ่งพาอาศัยชุมชน การสร้างจิตสำนึกให้ผู้คนในชุมชนตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการดำรงไว้ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่นตน โดยการทำการท่องเที่ยวมุ่งเน้นไปที่ผลที่จะเกิดแก่ชุมชน อันจะนำมาซึ่งประโยชน์ตกแก่ชุมชน เสถียรภาพของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวก็เกิดขึ้นและคงอยู่ตลอดไป จึงนับได้ว่าเป็นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในการเสริมสร้างศักยภาพของคนในชุมชนโดยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว จึงต้องให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างศักยภาพของคนในชุมชน

นอกจากนี้กิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนมุ่งเน้นการมี ศักยภาพและความพร้อมของชุมชน ยึดมั่นและภาคภูมิใจในวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น มาเป็นเครื่องมือทำให้คนในชุมชนได้มาคิดร่วมกัน ทำงานร่วมกัน สร้างความเข้มแข็งของชุมชน ร่วมกันกำหนดทิศทางการพัฒนาและได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยว ในขณะที่เดียวกันการท่องเที่ยวโดยชุมชนสามารถเข้าไปมีบทบาทสร้างภาพลักษณ์ใหม่ของการท่องเที่ยวเป็นมิติของการท่องเที่ยวแบบเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักท่องเที่ยวและชุมชน ซึ่ง (ดร.ณิณี เจียมจำรัสศิลป์, 2551) กล่าวถึงการพัฒนาการท่องเที่ยวว่าเปรียบเสมือนเหรียญสองหน้า หนึ่งหน้าสามารถสร้างความเจริญการพัฒนาเศรษฐกิจไปสู่ชุมชน แต่อีกหน้าหนึ่งก็ส่งผลกระทบต่อ สภาวะสังคม วัฒนธรรมชุมชน เพื่อให้เกิดประโยชน์ทั้งสองด้าน การพัฒนาการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการท่องเที่ยวที่ใช้ทรัพยากรในแต่ละพื้นที่ให้เกิดอรรถประโยชน์สูงสุด ให้ชุมชนเจ้าของท้องถิ่นและพหุภาคีร่วมกันค้นหาความโดดเด่น ความน่าสนใจ ความสวยงาม แหล่งท่องเที่ยวในหลายพื้นที่ของประเทศไทย สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ ด้วยการสนับสนุนจากภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนในท้องถิ่น โดยการท่องเที่ยวจะไม่กระทบต่อระบบนิเวศของท้องถิ่น สภาวะสังคม และวัฒนธรรมท้องถิ่น

จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นเมืองที่มีทรัพยากรท่องเที่ยวมากมาย มีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ทั้งทางประวัติศาสตร์ที่ยาวนาน วัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น โบราณสถานโบราณวัตถุที่ทรงคุณค่า หรือความงดงามของชีวิต ความงามทางธรรมชาติ ภูเขา น้ำตก ทะเลหมอก ป่าสน และคนภูเขาที่ยังคงไว้ซึ่งขนบธรรมเนียมประเพณีแห่งบรรพบุรุษ (ททท. สำนักงานสุพรรณบุรี, 2553) โดยพื้นที่ตำบลวังยาว อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี มีพื้นที่ภูมิประเทศเป็นภูเขาสวยงาม ภูมิอากาศที่เย็นสบาย สมาชิกในชุมชนมีชาวบ้านเชื้อสายไทยและเชื้อสายกระเหรี่ยงอาศัยอยู่ร่วมกัน มีต้นทุนทางธรรมชาติ วัฒนธรรม และวิถีชีวิตที่ดีงาม ซึ่งจากการศึกษาของ จินดา ขลิบทอง และคณะ (2551) พบว่า ชุมชนวังยาว มีการรวมกลุ่มกันของสมาชิกในชุมชน ซึ่งได้แก่

กลุ่มป่าชุมชน กลุ่มผู้เลี้ยงแพะ กลุ่มทอผ้า กลุ่มท่องเที่ยว และกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ซึ่งจากการประชุมทบทวนร่วมกันระหว่างผู้นำกลุ่มต่าง ๆ ว่าควรมีการวางแผนทางการพัฒนากลุ่มต่าง ๆ ไปพร้อม ๆ กัน จึงใช้ประเด็นการท่องเที่ยว เชิงเกษตร เพื่อเชื่อมโยงกลุ่มต่าง ๆ ให้มีการทำงานพัฒนาไปพร้อมกัน แต่เนื่องจากอยู่ในระยะเริ่มต้น การรับรู้ของประชาชนเรื่องการเชื่อมโยงกลุ่มต่าง ๆ ไปด้วยกันด้วยเครื่องมือทางการท่องเที่ยว ยังคงมีปัญหาในวงกว้าง ซึ่งจากกิจกรรมของกลุ่มต่าง ๆ ในพื้นที่ชุมชนวังยาว ได้ดำเนินการมาในระยะหนึ่งด้วยความร่วมมือจากสำนักงานเกษตรอำเภอด่านช้าง ทำให้มีทั้งนักท่องเที่ยวและกลุ่มบุคคลที่สนใจเข้ามา ศึกษาดูงาน ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นของผู้นำชุมชนที่มีความคิดอยากส่งเสริมให้พื้นที่เกิดเป็นแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้ชาวบ้านมีรายได้เสริม

อย่างไรก็ตามชุมชนยังขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ส่งผลให้เกิดการคิดแบบแยกส่วน แยกกันคิด แยกกันวางแผน ระหว่างชุมชนกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้พื้นที่ชุมชนวังยาว อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี มีกรอบแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน ส่งเสริมพัฒนาระดับเครือข่ายการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน โดยคำนึงถึงคุณชีวิตของประชาชนและชุมชนที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยว ความต่อเนื่องและยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ ความสมดุล และความต้องการของชุมชนท้องถิ่น พร้อมทั้งขีดความสามารถรองรับทรัพยากรท่องเที่ยว สิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิต ดังนั้น การวิจัย “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพและความต้องการในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนของประชาชนในพื้นที่ตำบลวังยาว อำเภอ ด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี” เป็นการวิจัยที่ เน้นการสร้างศักยภาพของคนในท้องถิ่น และความต้องการของชุมชนที่มีต่อการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว ตระหนักถึงความสำคัญของวิถีชีวิตและการแสวงหาภูมิปัญญาที่จะสามารถนำมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว ที่มีประโยชน์สูงสุดต่อไป

จุดมุ่งหมายของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนของประชาชนในพื้นที่ตำบลวังยาว อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี
2. เพื่อศึกษาความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ตำบลวังยาว อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ต่อการพัฒนาพื้นที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อศักยภาพและความต้องการของชุมชนในการพัฒนาพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนของประชาชนในพื้นที่ ตำบลวังยาว อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. เป็นแนวทางให้ชุมชนสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาพัฒนาพื้นที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว
2. เห็นทิศทางการเปลี่ยนแปลงของประชาชนตำบลวังยาว เพื่อให้เป็นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน
3. สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลสำหรับกรสร้างแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน สามารถให้ข้อเสนอแนะกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สนับสนุน ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนอย่างยั่งยืนต่อไป

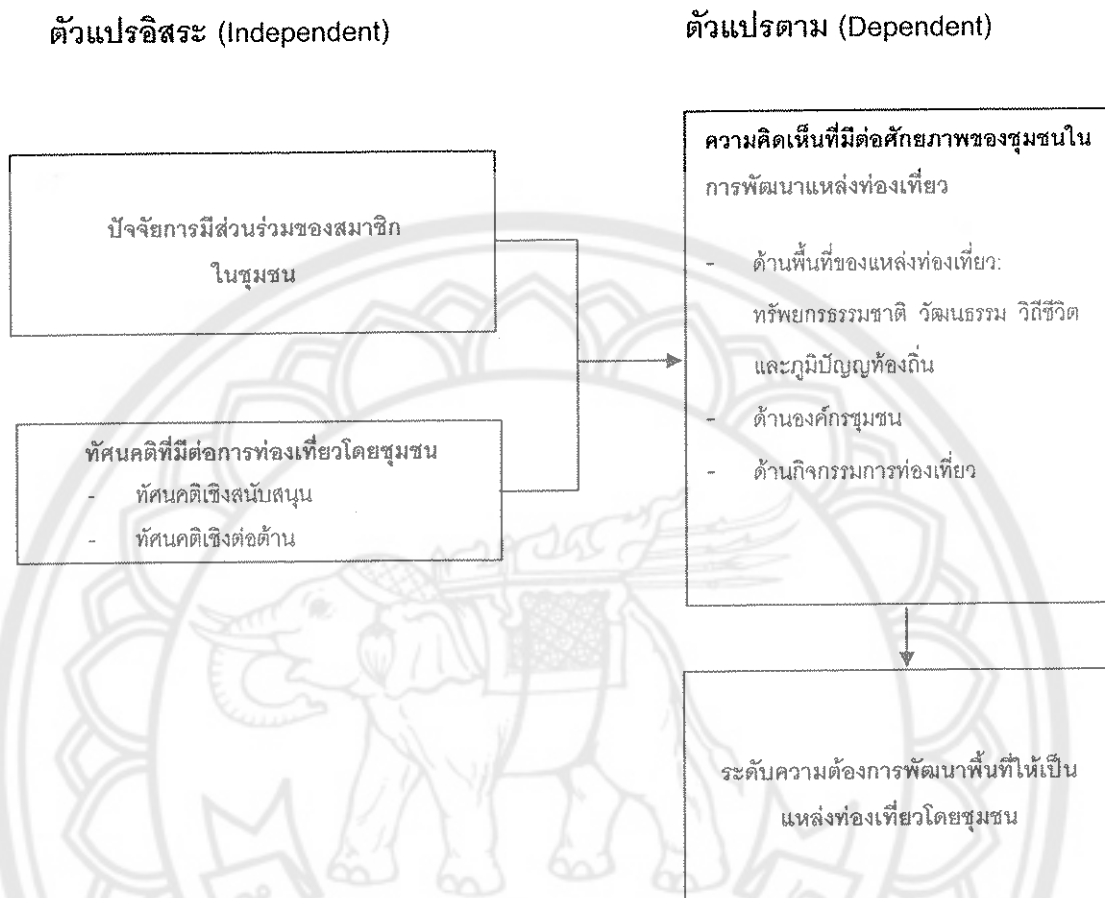
ขอบเขตของงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาประชากรที่เป็นคนพื้นถิ่นตั้งบ้านเรือนอยู่ในพื้นที่ตำบลวังยาว มีความรู้ ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิต และภูมิปัญญาท้องถิ่น ในช่วงเวลา เดือนธันวาคม 2553

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนมีอิทธิพลต่อศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว
2. ปัจจัยด้านทัศนคติที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว
3. ศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวมีอิทธิพลต่อความต้องการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน

กรอบแนวคิดในการศึกษา

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

ศักยภาพ หมายถึง ความสามารถสูงสุดในการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งของบุคคลหรือองค์กรนำออกมาใช้เพื่อดำเนินการหรือประกอบกิจการอย่างใดอย่างหนึ่งภายในขอบเขตได้เป็นผลสำเร็จ ซึ่งจะมีลักษณะไม่ตายตัว แต่อาจจะทำให้มีมากขึ้นหรือแข็งแรงขึ้นจากการพัฒนา

การท่องเที่ยวโดยชุมชน หมายถึง การท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม กำหนดทิศทางโดยชุมชน จัดการโดยชุมชนเพื่อชุมชนและชุมชนมีบทบาทเป็นเจ้าของสิทธิในการจัดการดูแลเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน

การมีส่วนร่วม หมายถึง การวัดระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ตำบลวังยาว อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่ประชาชนได้

สมัครใจเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานการท่องเที่ยวโดยชุมชน การมีส่วนร่วมคิดและวางแผน เพื่อก่อให้เกิดความร่วมมือในการบริหารจัดการชุมชน

ระดับความต้องการ หมายถึง ระดับของเหตุผลที่สมาชิกในชุมชนวิงยาวต้องการให้มีการท่องเที่ยวในชุมชน ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

ศักยภาพของชุมชนด้านพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง การประเมินความพร้อมของสมาชิกชุมชนวิงยาวที่มีต่อทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม วิถีชีวิต และภูมิปัญญาท้องถิ่น

ศักยภาพของชุมชนด้านองค์กรชุมชน หมายถึง การประเมินความสามารถของชุมชนและการกำหนดกฎระเบียบในการกำหนดกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชน

ศักยภาพของชุมชนด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว หมายถึง การประเมินการจัดการ การดำเนินกิจกรรม และการกำหนดรูปแบบของกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชน

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพและความต้องการในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน ตำบลวังยาว อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี” ผู้ศึกษาได้ศึกษา แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการศึกษาวิจัย ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับศักยภาพ
2. แนวคิดเกี่ยวกับชุมชน และองค์กรชุมชน
3. การท่องเที่ยวโดยชุมชน
4. การมีส่วนร่วม
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับศักยภาพ

ในส่วนนี้ผู้ศึกษาจะขอลำดับถึงความหมายของคำว่า “ศักยภาพ” โดยผู้ศึกษาได้ทำการแบ่งความหมายออกเป็น 2 ส่วน คือ ความหมายศักยภาพของบุคคลและองค์กร และความหมายศักยภาพของชุมชน ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ความหมายศักยภาพของบุคคลและองค์กร

ราชบัณฑิตยสถาน (2525) ให้ความหมายว่า “ศักยภาพ หมายถึง ภาวะแฝง อำนาจหรือคุณสมบัติที่แฝงอยู่ในสิ่งต่าง ๆ ซึ่งอาจทำให้พัฒนาหรือปรากฏเป็นสิ่งที่ประจักษ์ได้”

เยาวลักษณ์ ศิริสุวรรณ (2539) ได้ให้ความหมายของ ศักยภาพ หมายถึง ความสามารถสูงสุดในการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งของบุคคลหรือองค์กรนำออกมาใช้เพื่อดำเนินการหรือประกอบกิจการอย่างใดอย่างหนึ่งภายในขอบเขตได้เป็นผลสำเร็จ ซึ่งจะมีลักษณะไม่ตายตัว แต่อาจจะทำให้มีมากขึ้นหรือแข็งแรงขึ้นจากการพัฒนา ศักยภาพจึงเป็นปัจจัยที่เกื้อหนุนให้การดำเนินงานสำเร็จลุล่วงอย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนทางด้าน วีรยา ยืนนาน (2540) กล่าวถึงศักยภาพของบุคคลและองค์กรว่า หมายถึง การแสดงความสามารถที่มีอยู่ให้ปรากฏเมื่อมีโอกาสที่จะกระทำได้ในระดับบุคคลและระดับองค์กรภายในขอบเขตอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด

จากความหมายต่าง ๆ ที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า ศักยภาพเป็น พลังความสามารถของบุคคลหรือองค์กรทั้งที่มองเห็นได้และซ่อนเร้นอยู่ภายใน ซึ่งสามารถจะนำออกมาใช้ เพื่อดำเนินการหรือประกอบกิจการในการพัฒนาการท่องเที่ยวได้เป็นผลสำเร็จ ศักยภาพมีลักษณะไม่ตายตัว แต่อาจจะทำให้มีมากขึ้นหรือแข็งแรงขึ้นจากการพัฒนา จึงถือได้ว่าศักยภาพเป็นปัจจัยที่เกื้อหนุนให้การพัฒนาการท่องเที่ยวสำเร็จลุล่วงอย่างมีประสิทธิภาพ และยังเป็นต่อความสำเร็จก้าวหน้าและการพัฒนาในอนาคตอีกด้วย

ความหมายของศักยภาพของชุมชน

สุวิทย์ ธีรศาสตร์ (2533 อ้างอิงใน จิระภา จิมสุข, 2544) ให้ความหมายและองค์ประกอบ ศักยภาพของชุมชนว่า หมายถึง ชีตความสามารถของชุมชนในอันที่จะตอบสนองความต้องการ และแก้ไขสภาพปัญหาของคนส่วนใหญ่ในชุมชน รวมทั้งความสามารถของชุมชนในการประสานความร่วมมือในการดำเนินงานกับคนภายนอกชุมชน ขณะเดียวกันก็ดำเนินการแก้ไขปัญหาที่มาจากภายนอกชุมชน ทั้งนี้ด้วยจุดมุ่งหมายเพื่อความปึกติสุขในการอยู่ร่วมกันของคนในชุมชน องค์ประกอบที่ทำให้ชุมชนเกิดศักยภาพในการดำเนินงานใดๆ นั้น ได้แก่ โครงสร้างประชากรและระบบการปกครอง อาชีพและระบบการผลิต ปัจจัยในการผลิตและระบบความเชื่อ นอกจากนี้ (อนุชาติ พวงลำลือ และอรทัย อาจอ่ำ, 2539) กล่าวถึง ศักยภาพการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนว่า หมายถึง การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มคนตั้งแต่เรื่องของจิตสำนึก ความรู้ ทักษะไปจนถึงการจัดการ การรวมกลุ่ม ที่ทำให้เกิดพลังต่อรองในการแก้ปัญหาขนานานชนิด และการที่กลุ่มจะเข้มแข็งหรือไม่ต้องพิจารณาถึงด้านทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรอื่น ๆ ของชุมชนด้วย คือยังมีทรัพยากรมากและมีความหลากหลาย กลุ่มจะเข้มแข็งมาก

ชมนาด ดันติเสวี (2546) ได้สรุปความหมาย ศักยภาพ ในงานวิจัย เรื่อง ศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ว่า ศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หมายถึง การประเมินสภาพข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความสามารถหรือความพร้อมของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยแบ่งเป็น 4 ด้าน คือ ด้านพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวของชุมชน ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชน ด้านองค์กรชุมชน รวมถึงด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน

พจนา สนวนศรี (2546) กล่าวถึง วัตถุประสงค์ของการศึกษาศักยภาพของชุมชน เพื่อให้เห็นข้อเท็จจริงของชุมชน ได้แก่ ประเด็น

1. ลักษณะเด่นของชุมชน สังเกตข้อคำถามก็ได้ว่า “เมื่อคนพูดถึงชุมชนนี้จะบอกว่าอย่างไร”
2. ความน่าสนใจทางธรรมชาติและวัฒนธรรม

3. ลักษณะการรวมกลุ่มของชุมชน ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ บทบาทของ แต่ละกลุ่มต่อชุมชน ความต่อเนื่องในการทำงาน การกระจายบทบาทการทำงาน ความเชื่อมั่น และศรัทธาต่อผู้นำ

4. ความขัดแย้งภายในชุมชน ลักษณะความขัดแย้ง การจัดการความขัดแย้งเป็นไปในระดับ ที่สามารถแก้ไขภายในชุมชน หรือขาดการยอมรับหรือไม่ยอมรับร่วมงานกันเลย

5. ฐานการผลิต มีการประกอบอาชีพที่พึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน มีการใช้ ทรัพยากรอย่างยั่งยืน และบ่งบอกถึงการพึ่งตนเองของชุมชนได้ในระดับหนึ่งหรือเป็นไปในทาง ตรงกันข้าม

6. ปัญหาเร่งด่วนของชุมชน หากชุมชนกำลังประสบปัญหาเรื่องการต้องอพยพออกมา จากพื้นที่ เป็นพื้นที่ที่เสี่ยงอุทกภัยหรือไฟฟ้า กำลังได้รับผลกระทบจากโครงการขนาดใหญ่ของ รัฐ เช่น การสร้างเขื่อน การสร้างโรงไฟฟ้า หรือบ่อบำบัดน้ำเสีย เป็นต้น ลักษณะเช่นนี้ยังไม่ เหมาะสมเพราะมีความอ่อนไหวต่อการเปลี่ยนแปลง

การจะเกิดศักยภาพหรือความเข้มแข็งของชุมชนนั้นมีปัจจัยที่จะเป็นตัวนำไปสู่การ มีศักยภาพหรือความเข้มแข็งของชุมชนได้ ดังนี้

Mathews (1996 อ้างอิงใน ชมนาด ตันติเสรี, 2546) ได้รวบรวมประสบการณ์ในการ พิจารณาเงื่อนไขต่าง ๆ ของชุมชนหรือปัจจัยที่ทำให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชนประกอบด้วย

1. โครงสร้างพื้นฐานที่เอื้อต่อความเป็นชุมชน
 - 1.1 การรวมตัวเป็นกลุ่ม / องค์กร มีมากน้อยเพียงใด
 - 1.2 ขนาดของกลุ่มที่พบปะ
 - 1.3 จำนวนสถานที่และโอกาสในการพบปะสังสรรค์ เพื่อการแก้ปัญหาของชุมชน
 - 1.4 ประเด็นพูดคุย / ทรัพยากรของชุมชน
 - 1.5 ระดับความสัมพันธ์ใกล้ชิดของคนในชุมชน
 - 1.6 เครื่องมือสื่อสาร
2. กระบวนการเฉพาะบางอย่าง
 - 2.1 กระบวนการตัดสินใจเรื่องที่เกี่ยวข้องกับปัญหาโดยรวมของชุมชนเป็นอย่างไร การมีส่วนร่วมของคนมากน้อยเพียงไร บทบาทของผู้นำในการตัดสินใจเป็นอย่างไร
 - 2.2 กระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่แตกต่างกันหรือการ หาข้อสรุปร่วมกันในการแก้ปัญหา

3. ผู้นำ
 - 3.1 จำนวนผู้นำ การกระจายตัวในตำบล / พื้นที่
 - 3.2 บทบาทของผู้นำสัมพันธ์กับสมาชิกในชุมชน เช่น การเปิดโอกาสให้สมาชิกแสดงความคิดเห็นริเริ่ม การสร้างกระบวนการ / กิจกรรมให้สมาชิกมีส่วนร่วม และการสร้างเครือข่ายภายใน / ภายนอกชุมชน
 - 3.3 คุณสมบัติ เช่น การติดตามสถานการณ์ปัญหา การเปิดกว้างในการเรียนรู้ ไม่แบ่งฝ่าย มองไกล มองกว้าง
4. กระบวนทัศน์เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วม
 - 4.1 เป็นการประเมินว่าชุมชนมีระบบความคิดด้านต่างๆ เหล่านี้มากน้อยเพียงไร
 - 4.2 การให้ความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วมพอกับผลงาน
 - 4.3 การดึงคนให้มาร่วมกระบวนการการคิดและตัดสินใจให้มากที่สุด
 - 4.4 การเน้นศักยภาพของสมาชิกที่มาร่วมตัวกันว่าเป็นต้นทุนของชุมชน มากกว่ามองว่าเป็นปัญหาของชุมชน
 - 4.5 ความคิดเกี่ยวกับ "อำนาจ" หรือ "พลัง" ในการเปลี่ยนแปลง (เน้นพลังของกลุ่มในการแก้ปัญหาของตนเองมากกว่าฝากความหวังไว้ที่ผู้มี "อำนาจ" หรือไม่)
 - 4.6 ความคิดเกี่ยวกับความรับผิดชอบแก้ปัญหาของชุมชนตนเอง
5. ความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนกับสถาบันต่างๆ ในชุมชน
 - 5.1 การพึ่งพาหน่วยงานของรัฐมีมากน้อยเพียงไร กับหน่วยงานไหน
 - 5.2 ความร่วมมือสนับสนุน ความใกล้ชิดกันของโรงเรียน วัด และสถานบริการในชุมชน
6. ความรู้สึกร่วมเป็นกลุ่มชุมชนเดียวกันและมองหาทางออกของความร่วมมือในชุมชน

เป็นการประเมินว่าในชุมชนมีความรู้สึกผูกพันเป็นชุมชนหรือไม่ เพียงไร โดยดูจาก

 - 6.1 ประวัติศาสตร์ / คำบอกเล่าของชาวบ้านเกี่ยวกับการช่วยเหลือกันและกันในการแก้ปัญหาชุมชน
 - 6.2 การทำกิจกรรมที่ต้องอาศัยความร่วมมือหลายฝ่ายร่วมกัน
 - 6.3 ความพยายามในการดึงเอาคนที่ยังไม่เข้ามาร่วมงานพัฒนาชุมชนให้เข้ามาช่วยด้วย

ศักยภาพของชุมชนในงานพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาและสนองความต้องการของชุมชน (สมศักดิ์ ศรีสันติสุข, 2537) วิเคราะห์จากองค์ประกอบต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ความกระตือรือร้นหรือวิญญาน ตลอดจนการรับรู้และจิตสำนึกในการพัฒนาของประชาชน เป็นการวินิจฉัยความพร้อมของประชาชน หมายถึง ความมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนา ความกระตือรือร้นมีความสำคัญอย่างมากแสดงให้เห็นถึงศักยภาพของชุมชน ทั้งนี้รวมไปถึงการรับรู้และการมีจิตสำนึกในงานพัฒนาของประชาชนด้วย

2. โครงสร้างและบทบาทขององค์กรชุมชน ผู้นำชุมชน รวมทั้งโครงสร้างอำนาจชุมชน ศักยภาพของชุมชนในการมองโครงสร้างและบทบาทขององค์กรชุมชน ผู้นำชุมชนรวมทั้งโครงสร้างอำนาจของชุมชน เป็นเรื่องที่พิจารณาถึงสภาพการปกครองของผู้นำชุมชนว่ามีบทบาทอย่างไรในการดำเนินงานพัฒนา เช่น คุณภาพและลักษณะของผู้นำชุมชน และองค์กรของชุมชนมีความพร้อมที่จะพัฒนาและเล็งเห็นความสำคัญในการพัฒนา

3. การวางแผนและการบริหารจัดการงานพัฒนา พิจารณาถึงความสามารถที่จะดำเนินการแก้ไขปัญหาและความต้องการของชุมชนมากน้อยเพียงใด

4. การพัฒนาคน

การพิจารณาความพร้อมของทรัพยากรบุคคลในชุมชน ว่าสามารถทำให้ชุมชนมีการพัฒนามากน้อยเพียงใด เช่น ผู้นำชุมชน องค์กรชุมชน และประชาชนทั่วไปในชุมชน มีการพัฒนาชุมชนของตนเองมากน้อยเพียงใด

5. เทคโนโลยีในงานพัฒนา

ศักยภาพของชุมชนในเรื่องของเทคโนโลยีในงานพัฒนาเป็นอีกเรื่องที่จะต้องทำการวินิจฉัยถึงประสิทธิภาพของเทคโนโลยีว่าสามารถทำให้งานพัฒนาในชุมชนบรรลุผลสำเร็จตามความต้องการของสมาชิกมากน้อยเพียงใด

6. การสื่อสาร เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และระบบข้อมูลข่าวสารของชุมชน

การวินิจฉัยศักยภาพในเรื่องการสื่อสาร เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และระบบข้อมูลข่าวสารของชุมชนนี้ เพื่อที่จะทำให้เกิดความสำนึกและการติดต่อประสานงานความเข้าใจกันมากขึ้น

7. การระดมทุน แรงงาน และทรัพยากรในชุมชน

ปัจจัยเรื่องทุนและทรัพยากรที่เป็นวัตถุเป็นสิ่งที่สำคัญในงานพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาและความต้องการของชุมชน ทั้งนี้เนื่องจากถ้าหากมีการดำเนินงานที่ปราศจากทุน แรงงาน และทรัพยากรที่เหมาะสม จะทำให้โครงการประสบปัญหา และไม่สามารถดำเนินไปสู่เป้าหมายได้

8. ลักษณะโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรม

เป็นเรื่องที่สำคัญที่ไม่อาจมองข้ามไปได้ ทั้งนี้เนื่องจากโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรมในแต่ละชุมชนย่อมจะแตกต่างกันไป อุปสรรคหรือความสำเร็จในงานพัฒนาต้องพิจารณาจากลักษณะโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรมเป็นส่วนหนึ่งด้วย เช่น ประชาชนมีค่านิยมอย่างไร มีทัศนคติต่อการพัฒนาอย่างไร ลักษณะการพึ่งพาอาศัยเป็นอย่างไร ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มเครือญาติมีมากน้อยอย่างไร

9. ระบบการสนับสนุนจากภายนอกชุมชน

การศึกษาเรื่องของศักยภาพไม่เพียงแต่พิจารณาองค์ประกอบภายในชุมชนเท่านั้น แต่ต้องพิจารณาจากองค์ประกอบจากภายนอกชุมชนด้วย ได้แก่ การได้รับการสนับสนุนทั้งด้าน วัสดุ อุปกรณ์ การบริการ และด้านวิชาการจากภายนอกชุมชนมีผลกระทบต่อภายในชุมชนด้วย ทั้งนี้เนื่องจากชุมชนไม่ได้อยู่นิ่ง หรือติดต่อกันเฉพาะภายในชุมชนเท่านั้น แต่ชุมชนมีการติดต่อกับภายนอกชุมชนหรือหน่วยงานอื่นๆ ทำให้จำเป็นต้องทราบถึงการได้รับการสนับสนุนจากภายนอกชุมชนว่ามีมากน้อยเพียงใด ซึ่งหมายถึง ชุมชนได้มีเครือข่ายติดต่อกับภายนอก เช่น หน่วยงานของรัฐและเอกชนให้เข้ามามีส่วนสนับสนุนในการช่วยให้งานพัฒนาต่างๆ ของชุมชน ดำเนินไปได้ด้วยดี

ธีระพงษ์ แก้วหาวงษ์ (2543)กล่าวถึง กระบวนการเสริมสร้างชุมชนให้เข้มแข็งมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. อุดมการณ์และวิสัยทัศน์ร่วม หมายถึง ฐานรากทางวัฒนธรรมอันเป็นทุนทางสังคมดั้งเดิมของชุมชนและอุดมการณ์ร่วม จะเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยยึดเหนี่ยวคนในชุมชนและความเป็นชุมชน อีกทั้งการเชื่อมั่นในศักยภาพของคนในชุมชน การมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ทั้งตนเอง ผู้อื่น และสิ่งแวดล้อมรอบตัว จะทำให้เกิดอำนาจที่เป็นสาธารณะของชุมชน

2. การจัดองค์กรและการบริหารจัดการ ประเด็นคือ การจัดองค์กรที่ก่อให้เกิดกิจกรรมและความร่วมมือ ซึ่งหมายถึง รูปแบบการจัดองค์กรที่เหมาะสม มีการแบ่งบทบาทหน้าที่และประสานเครือข่าย เพื่อกระจายงานไปสู่กลุ่มต่าง ๆ มีการบริหารจัดการทรัพยากรที่ดี โดยสามารถระดมทรัพยากรทั้ง คน วัสดุ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง กระบวนการวางแผนซึ่งเกิดจากการมีส่วนร่วมจากชุมชนและทุก ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

3. การมีกิจกรรมที่ต่อเนื่อง เป็นภาพของควมมีชีวิตชีวาของชุมชนและแสดงถึงการขยายกิจกรรมหรือเครือข่ายของสมาชิก รวมทั้งความสามารถให้เข้าร่วมอย่างหลากหลายมากขึ้น ทั้งกิจกรรม กลุ่มคนและองค์กร นอกจากนี้ยังแสดงถึงการสร้างสรรค์นวัตกรรมหรือกิจกรรมใหม่ ๆ

ให้เกิดขึ้นในชุมชน ซึ่งถือเป็นกระบวนการเรียนรู้และถ่ายทอดประสบการณ์แก่อนุชนหรือคนรุ่นถัดไปในการรับช่วงต่อภาระงานของชุมชน

4. ทุน หมายถึง ทุนที่เป็นทั้งกายภาพ เช่น ทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพโดยเฉพาะผู้นำด้านต่าง ๆ ที่มีอยู่ และผู้นำที่มีความรู้หลายด้านในชุมชน ทั้งผู้นำที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ตลอดจนผู้ที่มีศักยภาพและมีสำนึกความรับผิดชอบต่อส่วนรวมในฐานะความเป็นพลเมือง หรือทุนที่เป็นตัวเงิน วัสดุ อุปกรณ์ สถานที่ สิ่งแวดล้อม การเรียนรู้วิถีการปฏิบัติและรอยรัดผู้คนในชุมชนให้อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดี

5. เครือข่ายความร่วมมือหรือทุนเพิ่ม เกิดขึ้นทั้งในและนอกชุมชน ก่อให้เกิดอำนาจต่อรองและการพัฒนากิจกรรมสาธารณะร่วมกัน ภายใต้กิจกรรมสาธารณะดังกล่าว จะทำให้มีการติดต่อสื่อสาร มีการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่เป็นสาธารณะมากขึ้น

6. สิทธิและอำนาจต่อรองทางการเมือง เช่น สิทธิในการจัดการทรัพยากรท้องถิ่น สิทธิในการกำหนดยุทธศาสตร์ และการกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนาอย่างเป็นธรรมแก่ประชาชนทุกคนในชุมชน

7. เกิดจากการยอมรับจากสังคมภายนอก แสดงถึงสถานภาพหรือศักยภาพของชุมชน จนเป็นที่ยอมรับจากภายนอกและการได้รับการยอมรับจากภายนอกนี้เป็นแรงผลักดันให้ชุมชนเกิดความเชื่อมั่นในขีดความสามารถของชุมชนเองและแสดงถึงศักยภาพของชุมชนด้วย

การศึกษาชุมชน ประกอบด้วยปัจจัยต่าง ๆ ในการเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนและความเข้มแข็งของชุมชน ซึ่ง (ชมนาด ตันติเสรี, 2546) สรุปได้ดังนี้

1. มีโครงสร้างพื้นฐานที่เอื้อต่อความเป็นชุมชน
2. มีกระบวนการเฉพาะบางอย่างที่แก้ปัญหของชุมชน
3. ผู้นำชุมชนและภาวะผู้นำ
4. กระบวนทัศน์เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วม
5. ความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนกับสถาบันต่างๆในชุมชน
6. ความรู้ดีกร่วมเป็นกลุ่มชุมชนเดียวกันและเป็นการแสดงออกของความร่วมมือ ความ

รักท้องถิ่น ความรักชุมชน ของสมาชิกในชุมชน

7. มีกิจกรรมและความต่อเนื่องบนพื้นฐานของระบบการรวมกลุ่ม
8. มีเครือข่ายและการติดต่อสื่อสารและการบริหารท้องถิ่น
9. ฐานทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์
10. การได้รับการยอมรับและการสนับสนุนจากสังคมภายนอกชุมชน

ปัจจัยที่มีส่วนเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนและความเข้มแข็งของชุมชน อาจเกิดขึ้นจากการรวมกลุ่มภายในชุมชน การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน การติดต่อประสานงานกับชุมชนภายนอก และการได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกชุมชน

นอกจากนี้ สีลาภรณ์ บัวสาย (2547) ได้กำหนดตัวชี้วัดความเข้มแข็งหรือศักยภาพของชุมชนดังต่อไปนี้

1. มีการนำมิติเชิงวัฒนธรรมมาผสมผสานในการทำกิจกรรม เพราะการมีฐานทางวัฒนธรรมจะเป็นเครื่องยึดโยงให้สามารถสร้างองค์กรชุมชนได้ง่ายและมีคุณภาพ
2. ในด้านความสามารถในการตอบสนองต่อปัญหา ควรพิจารณาถึง
 - 2.1 ความรวดเร็วในการตอบสนองต่อปัญหา
 - 2.2 ปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นมีหลากหลายหรือไม่ ยากง่ายเพียงไร เป็นปัญหาภายในหรือภายนอกชุมชน ปัญหาเหล่านี้จะเป็นเครื่องทดสอบประสิทธิภาพและความสามารถของกลุ่มในการแก้ปัญหาได้เป็นอย่างดี
 - 2.3 จำนวนปัญหาที่องค์กรชุมชนสามารถแก้ไขได้
3. ในด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ควรพิจารณาตัวชี้วัด ได้แก่
 - 3.1 มีการวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุ ทางเลือกการแก้ไขปัญหา และวิธีการแก้ไขปัญหา โดยดูถึงกระบวนการในการวิเคราะห์ดังกล่าวว่า มีการวิเคราะห์ที่ชัดเจนหรือไม่ มีการเชื่อมโยงปัญหากับสาเหตุหรือไม่ คุณภาพในการวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุ การตั้งเป้าหมายในการแก้ปัญหาเป็นอย่างไร มีทิศทางที่ถูกต้อง มีสติหรือไม่
 - 3.2 มีการพัฒนาจิตสำนึก
4. ในด้านการจัดกลุ่ม ควรพิจารณาถึงตัวชี้วัด ได้แก่
 - 4.1 จำนวนสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรม
 - 4.2 ระดับของการมีส่วนร่วมของสมาชิก ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น เสนอความคิดลงมือปฏิบัติ ฯลฯ
 - 4.3 สมาชิกทำหน้าที่และทำหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ
 - 4.4 มีการสร้างและพัฒนากระบวนการกลุ่มอย่างต่อเนื่อง
 - 4.5 มีกฎระเบียบและกติการ่วมกัน
 - 4.6 มีความพร้อมเพรียง ความสามัคคีในการทำกิจกรรมร่วมกัน

5. ในด้านที่เกี่ยวกับผู้นำ ซึ่งหมายถึง ผู้ที่ได้รับการยอมรับจากสมาชิกและชุมชน ควรพิจารณาถึงตัวชี้วัด ได้แก่

5.1 จำนวนผู้นำ มีหลายคนหรือไม่

5.2 ความรู้และทักษะของผู้นำ มีหลายด้านหรือไม่ (เช่น ผู้นำด้านการสื่อสาร การถ่ายทอดความรู้ การจัดการ ฯลฯ)

6. ในด้านที่เกี่ยวกับผลประโยชน์ ควรพิจารณาถึงตัวชี้วัด ได้แก่

6.1 การที่สมาชิกได้รับผลประโยชน์อย่างยุติธรรม

7. ในด้านการยอมรับนับถือที่องค์กรได้รับจากภายนอก ควรพิจารณาถึงตัวชี้วัด ได้แก่

7.1 การสนับสนุนที่ได้รับจากภายนอก เช่น เงินทุน และทรัพยากรในโครงการพัฒนาต่างๆ

7.2 มีคนเยี่ยมชมศึกษาดูงาน เป็นแหล่งความรู้

7.3 การมีความสามารถในการต่อรองกับรัฐ / แหล่งทุนต่างๆ มากขึ้น

8. ในด้านการขยายผล ควรพิจารณาถึงตัวชี้วัด ได้แก่

8.1 จำนวนสมาชิกที่เพิ่มมากขึ้น

8.2 ประเภทงานและกิจกรรมมีหลากหลายมากขึ้น

8.3 จำนวนองค์กรที่เกี่ยวข้องมีมากขึ้น

บัณฑิต ชอนดำ และ วิริยา น้อยวงษ์ยางค์ (2535) กล่าวถึง ตัวชี้วัดของความเข้มแข็งหรือศักยภาพของชุมชน ได้แก่

1. องค์ความรู้ ภูมิปัญญา ซึ่งรวมถึง ระบบข้อมูลข่าวสาร วิชาการ ศึกษา ค้นคว้า วิจัย ที่ทันต่อความเคลื่อนไหว การเปลี่ยนแปลงโดยเน้นให้เกิดองค์ความรู้ทั้งในระดับปัจเจกบุคคล ครอบครัว ชุมชน และสถาบันทางสังคม ตลอดจนองค์ความรู้นั้นสามารถนำมาใช้ในกระบวนการพัฒนาทั้งในระดับตำบล หมู่บ้าน / ชุมชน และใช้ในการแก้ไขปัญหาและการพัฒนา

2. กระบวนการเรียนรู้ กล่าวคือ ในระดับตำบล หมู่บ้าน / ชุมชน สามารถวิเคราะห์ วิวินิจฉัยปัญหา แสวงหาทางออกในการแก้ปัญหาด้วยตนเอง เพื่อตอบสนองปัญหาของสมาชิกในชุมชน โดยใช้ภูมิปัญญาหมู่บ้าน ประสบการณ์ และการเรียนรู้ ประยุกต์ เทคนิค การจัดการ

3. องค์กรชุมชน / การบริหารจัดการ / กำลังคน หมายถึง การรวมกลุ่มชาวบ้าน / การจัดองค์กรในระดับตำบล หมู่บ้าน / ชุมชน การจัดระบบบริหารจัดการงานพัฒนา จัดระบบสวัสดิการสังคมชุมชน เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เช่น การรวมตัวเพื่อจัดตั้งกลุ่มกองทุนออมทรัพย์

มีการทำกิจกรรมร่วมกัน ส่งเสริมเครือข่ายทั้งเครือข่ายธรรมชาติ เครือข่ายการจัดตั้งองค์กร และเครือข่ายประสบการณ์

นอกจากนี้ อนุชาติ พวงสำลี และอรทัย อาจำอำ (2539) กล่าวว่า ความเข้มแข็งหรือศักยภาพขององค์กรชุมชน ประกอบด้วย 4 ข้อ ดังนี้

1. ภูมิปัญญา ระบบความเชื่อ ระบบคุณค่าของชุมชน พิจารณาตัวชี้วัด ได้แก่ จำนวนผู้นำ ความรู้และทักษะของผู้นำ
2. การจัดการกลุ่ม / องค์กรชุมชน การชี้วัดความเข้มแข็งของกลุ่ม พิจารณาจากวัตถุประสงค์ของกลุ่ม กฎกติกา จำนวนสมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรม ความหลากหลายของสมาชิก กรรมการกลุ่ม กิจกรรมกลุ่ม
3. กระบวนการเรียนรู้และการขยายเครือข่ายการเรียนรู้ของชุมชน พิจารณาจากความสามารถในการคิดวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุ หาทางเลือกของการแก้ปัญหา การตัดสินใจเลือกทางเลือกในการแก้ปัญหา จำนวนครั้งการศึกษาดูงาน จำนวนผู้เข้าร่วม จำนวนองค์กรที่เกี่ยวข้อง การได้รับการยอมรับนับถือจากองค์กรภายนอก เช่น ในรูปของการสนับสนุนเงินทุน ทรัพยากรและการเยี่ยมชมดูงานในฐานะเป็นแหล่งการเรียนรู้ เป็นต้น
4. ผลกระทบจากการดำเนินงานขององค์กรชุมชนในด้านต่าง ๆ พิจารณาจากผลการดำเนินงานของกิจกรรมที่องค์กรชุมชนดำเนินงาน

ชุมชน

ความหมายของชุมชน

ชุมชน หมายถึง การอยู่ร่วมกันของกลุ่มคนจำนวนหนึ่งในพื้นที่แห่งหนึ่ง เพื่ออาศัยทรัพยากรธรรมชาติในบริเวณนั้นในการดำรงชีวิต โดยเหตุที่กลุ่มคนดังกล่าวอาศัยอยู่ร่วมกันและใช้ทรัพยากรเพื่อการผลิตร่วมกัน จึงทำให้มีการกำหนดรูปแบบความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน มีองค์กรหรือสถาบันของชุมชนและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่ต้องใช้ในชุมชนร่วมกัน (ชยันต์, 2536) ซึ่งกลุ่มคนที่มาอยู่รวมกันในพื้นที่หนึ่ง มีการกระทำระหว่างกัน มีความสัมพันธ์ร่วมกัน มีความสัมพันธ์ทางด้านจิตใจกับพื้นที่ และมีศูนย์กลางหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่สมาชิกในชุมชนนั้นได้ใช้ประโยชน์ร่วมกัน (สมศักดิ์ ศรีสันติสุข, 2537) ซึ่งสอดคล้องกับ กาญจนา แก้วเทพ ที่กล่าวถึงชุมชนว่า หมายถึง กลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในอาณาเขตบริเวณเดียวกัน มีความสัมพันธ์ใกล้ชิด มีฐานะและอาชีพที่คล้ายคลึงกัน มีลักษณะของการใช้ชีวิตร่วมกัน มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ตั้งแต่ระดับครอบครัวไปสู่ระดับเครือญาติจนถึงระดับหมู่บ้านและระดับเกินหมู่บ้าน และผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนมีความรู้สึกถึงว่าเป็นคนชุมชนเดียวกัน นอกจากนี้ยังมีการดำรงรักษาคุณค่าและมรดกทางวัฒนธรรม ศาสนา เพื่อถ่ายทอดไปยังลูกหลานอีกด้วย (กาญจนา แก้วเทพ, 2538)

นอกจากนี้ จิตติ มงคลชัยอรัญญา (2540) ได้นำเสนอว่า “ชุมชนประกอบไปด้วยระบบความสัมพันธ์ของคน ความเชื่อ ศาสนา ประเพณีวัฒนธรรม ระบบเศรษฐกิจ อาชีพ ระบบการเมือง ระบบการปกครอง โครงสร้างอำนาจ รวมถึงระบบนิเวศวิทยา สิ่งแวดล้อมและเทคโนโลยีด้านต่าง ๆ ซึ่งระบบเหล่านี้มีความสัมพันธ์ต่อกันและระหว่างกัน หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่ามีความเชื่อมโยงกัน ชนิดที่ไม่สามารถแยกจากกันได้” อีกทั้ง ประเวศ วะสี (2540, หน้า 12) กล่าวว่า “ชุมชน คือการที่คนจำนวนหนึ่งเท่าใดก็ได้ มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีการติดต่อสื่อสารหรือรวมกลุ่มกัน มีความเอื้ออาทรต่อกัน มีการเรียนรู้ร่วมกันในการกระทำ มีการจัดการ เพื่อให้เกิดความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ร่วมกัน”

จากความหมายต่าง ๆ ดังกล่าว พอสรุปได้ว่า ชุมชน หมายถึง กลุ่มคน หน่วยหรือองค์กรประชาชนในระดับท้องถิ่นที่อาศัยอยู่ร่วมกันในอาณาเขตพื้นที่เดียวกันใช้ทรัพยากรธรรมชาติบริเวณนั้นดำรงชีวิตประจำวัน โดยมีความสัมพันธ์ใกล้ชิด ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีวัตถุประสงค์และความสนใจในสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลายสิ่งทีคล้ายคลึงกัน มีเครือข่ายการติดต่อสื่อสาร มีระบบการจัดการหรือรวมกลุ่มกัน มีความผูกพันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับพื้นที่ รวมทั้งมีศูนย์กลางหรือกิจกรรมต่าง ๆ เช่น สถาบันของชุมชน องค์กรต่าง ๆ ที่สมาชิกในชุมชนสามารถใช้ประโยชน์ร่วมกัน

แนวคิดเกี่ยวกับองค์กรชุมชน

ความหมายองค์กรชุมชน

องค์กรชุมชนหรือองค์กรชาวบ้าน หรือองค์กรประชาชน หมายถึง กลุ่มคนในชุมชนที่รวมตัวกันเพื่อดำเนิน กิจกรรมหนึ่ง ๆ ในชุมชน เช่น กลุ่มธนาคารข้าว กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มวนเกษตร กลุ่มป่าชุมชน องค์กรชุมชนสามารถแบ่งเป็นหลายประเภทตามขอบเขตในการจัดตั้ง เช่น ขอบเขตของปัญหา ขอบเขตของพื้นที่ ขอบเขตด้านวัตถุประสงค์ รูปแบบการรวมตัวขององค์กรมีทั้งแบบไม่เป็นทางการจนถึงแบบเป็นทางการ สำหรับประเทศไทยมีองค์กรชุมชนหลากหลายประเภท ได้แก่ องค์กรที่แก้ไขปัญหาหนึ่ง ๆ ในชุมชน โดยเฉพาะองค์กรที่แก้ไขปัญหาหลากหลายในชุมชน เครือข่ายการแก้ปัญหาใดปัญหาหนึ่ง ซึ่งสมาชิกมักมาจากหลายชุมชน ตำบล อำเภอ องค์กรชุมชนเพื่อต่อกรองด้านเศรษฐกิจ องค์กรชุมชนเพื่อต่อกรองด้านสังคม การเมือง เป็นต้น (มูลนิธิศิษย์เก่าบูรณะชนบทและเพื่อน, 2540 อ้างอิงใน สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, 2541)

องค์ประกอบขององค์กรชุมชน

องค์ประกอบขององค์กรชุมชน พิจารณาจากลักษณะองค์กรและสมาชิกในองค์กรบ่งชี้ องค์ประกอบขององค์กรที่สำคัญ 7 ประการ (สมพันธ์ เตชะอธิก, 2540)

1. มีอุดมการณ์ร่วมกัน หมายถึง มีทัศนคติต่อโลกต่อสังคมและต่อชุมชนร่วมกัน อุดมการณ์ถือเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะยึดเหนี่ยวทิศทางกรรวมกลุ่มเอาไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสามารถ กำหนดเป้าหมายระยะยาว หรือวิสัยทัศน์ อีกทั้งยังทำให้องค์กรชุมชนนั้นมีการรวมตัวได้ดีขึ้น

2. การมีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน

3. การมีผลประโยชน์ร่วมกันและกระจายผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม

4. คน ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญขององค์กรชุมชน มีส่วนที่เกี่ยวข้องดังนี้ คือ

4.1 ผู้นำ ถือเป็นผู้กุมความอยู่รอดขององค์กรชาวบ้าน หากผู้นำได้รับการยอมรับ มีบารมี มีความสามัคคี ปฏิบัติดี มีความสามารถ และคิดถึงส่วนรวมจริง ๆ ก็สามารถนำพาองค์กรชาวบ้านให้ประสบความสำเร็จและสร้างความเข้มแข็งให้แก่องค์กรชาวบ้านได้ ผู้นำคนหนึ่ง ๆ สามารถจัดอยู่ในหลายประเภทด้วยกัน โดยมีลักษณะของการผสมผสานอยู่ในบุคคลเดียวกัน เช่น เป็นผู้นำทางความคิด การปฏิบัติและเผยแพร่ร่วมอยู่ในบุคคลเดียวกัน อย่างไรก็ตามการจัดประเภทของผู้นำสามารถจัดได้หลากหลายรูปแบบ ได้แก่ ผู้นำทางความคิด ผู้นำทางด้านศีลธรรม ผู้นำทางด้านอาชีพ ผู้นำทางการพูด ผู้นำที่สามารถประยุกต์งานราชการกับเป้าหมายเพื่อชาวบ้านได้ ผู้นำทางการประสานทรัพยากรภายในและภายนอกชุมชน

4.2 สมาชิก การมีสมาชิกร่วมมือและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทั้งทางความคิด การวางแผน การตัดสินใจ การปฏิบัติและการติดตามประเมินผล ตลอดจนมีสิทธิที่จะได้รับผลประโยชน์จากองค์กร นับเป็นบทบาทหน้าที่และสิทธิในการรวมกลุ่มเป็นองค์กรชาวบ้าน สมาชิกมีหลายประเภททั้งสมาชิกที่เข้าร่วมทำงานกับองค์กร โดยอาจจะเข้าร่วมกิจกรรมบ้างไม่เข้าร่วมกิจกรรมบ้าง และสมาชิกประเภทเฝ้าดูเฉย ๆ มีมากกว่าประเภทอื่น ๆ

4.3 ชาวบ้านทั่วไปที่ไม่เข้าร่วมอยู่ในองค์กร แต่ก็มีผลต่อการดำรงอยู่ในความเข้มแข็งขององค์กรชาวบ้าน เพราะเป็นกลุ่มคนที่เฝ้าดูติดตามวิพากษ์วิจารณ์ และพร้อมที่จะเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมกับองค์กร

5. การบริหารการจัดการ ถือเป็นเรื่องซึ่งขาดความเข้มแข็งขององค์กรชาวบ้าน โดยเฉพาะทุกกิจกรรมมีเรื่องเงิน คน เข้าไปเกี่ยวข้อง จึงจำเป็นต้องอาศัยการจัดการที่มีประสิทธิภาพ โดยมีรายละเอียดต่าง ๆ ดังนี้ คือ

5.1 การตัดสินใจร่วม นับได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญของการร่วมตัวกันเป็นองค์กรชาวบ้านเพราะถ้าหากสมาชิกไม่มีโอกาสตัดสินใจด้วยความเป็นเจ้าขององค์กรก็ย่อมไม่มีความอยู่รอดขององค์กรก็จะขาดความตระหนักและช่วยกันประคับประคอง

5.2 โครงสร้างและบทบาทหน้าที่ สำหรับองค์กรที่มีเนื้อหางานชัดเจน ควรมีตำแหน่งที่มีเนื้อหาหน้าที่ปฏิบัติจริง

5.3 สถานที่และวัสดุอุปกรณ์ เพื่อเป็นศูนย์กลางของการร่วมตัวกันสำหรับการประชุม การจัดกิจกรรม การเก็บวัสดุอุปกรณ์และใช้ประโยชน์อื่น ๆ สำหรับชุมชน

5.4 การสื่อสารระหว่างผู้นำกับสมาชิกของกรชาวบ้าน ซึ่งมีหลายรูปแบบเป็นต้นว่า การจัดประชุมชี้แจงแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและหาข้อสรุปร่วมกัน แจ้งข้อมูลข่าวสารผ่านหอกระจายข่าว การประชุมแกนนำองค์กรและกระจายข้อมูลต่อในกลุ่มย่อย การใช้ความสัมพันธ์ทางสังคมและวัฒนธรรมระหว่างผู้นำและสมาชิกในการส่งต่อและรับข้อมูลข่าวสารความรู้ระหว่างกัน การสื่อสารนี้มีความสำคัญในการช่วยให้เกิดการรับรู้ เข้าใจ และร่วมมือกันมากขึ้น หากไม่มีการสื่อสารหรือสื่อสารน้อย หรือสื่อสารไขว่เขวจากความเป็นจริง การที่จะประสบความสำเร็จในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ก็เป็นไปได้

5.5 การควบคุมตรวจสอบ เมื่อมีการแบ่งบทบาทหน้าที่กันแล้ว ต้องมีการควบคุมตรวจสอบกันอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้มีการรับรู้กันอย่างโปร่งใส การควบคุมตรวจสอบกันและกันอยู่เสมอมจะช่วยให้องค์กรหรือชาวบ้านไม่มีปัญหา หรือป้องกันปัญหาได้หรือแก้ปัญหาได้แต่เนิ่นๆ

6. กิจกรรมการเรียนรู้ ฝึกฝนและปฏิบัติจริงก็อยู่ที่กิจกรรมการพัฒนาโดยทั่วไป กิจกรรมในชุมชนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เป็นหลัก บางชุมชนอาจมีกิจกรรมทางการเมืองที่มีปัญหาสิ่งแวดล้อมมากขึ้น กิจกรรมด้านเศรษฐกิจที่นิยมทำกันมากในชนบท คือ กลุ่มออมทรัพย์ ศูนย์สาธิตการตลาด กลุ่มปุ๋ย ธนาคารข้าว กลุ่มทอผ้าพื้นเมือง สหกรณ์ บัมน้ำมัน กิจกรรมต่าง ๆ อาจแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ กิจกรรมด้านการเกษตร กิจกรรมด้านการเมือง และกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม กิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำและสมาชิกชาวบ้านให้ทำงานร่วมกัน และเป็นกิจกรรมที่ต้องการความต่อเนื่องเพื่อแก้ปัญหาหรือช่วยเสริมสร้างชีวิตชาวบ้านให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

7. งบประมาณ เพื่อสามารถดำเนินงานไปได้ด้วยดี จำเป็นที่จะต้องมีการระดมทุนทั้งภายในและภายนอกเพื่อทำกิจกรรมได้

การท่องเที่ยวโดยชุมชน

แนวคิดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

การท่องเที่ยวโดยชุมชนที่ผ่านมามีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว เป็นรูปแบบการท่องเที่ยว โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการและสนับสนุนการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ และก่อเกิดเศรษฐกิจชุมชน (มณฑาวดี พูลเกิด, 2552) ซึ่งการท่องเที่ยวโดย ชุมชน เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มีลักษณะเฉพาะตัว เป็นการพัฒนาชุมชนที่ใช้การท่องเที่ยวเป็น เครื่องมือโดยการสร้างความเข้มแข็งขององค์กรชาวบ้านในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว (พจนา สอนศรี, 2550) นอกจากนี้ สำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว (2550) กล่าวเพิ่มเติมว่า "กระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ให้ชุมชนได้มีส่วนร่วม ในการกำหนดทิศทางการพัฒนา และได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยว เปิดมิติของการท่องเที่ยวเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และ เคารพคนในท้องถิ่น เป็นช่องทางที่จะนำพาผู้คนต่างวัฒนธรรมให้ได้เรียนรู้แลกเปลี่ยนกัน สร้าง ความเข้าใจและสร้างพันธมิตรในการพัฒนาสังคม"

เฟนเนล (Fennell, 1999 อ้างอิงใน อำนาจ, 2544) ได้เสนอคุณสมบัติที่สำคัญของการ ท่องเที่ยวโดยชุมชน ต้องประกอบไปด้วย 5 ประการ ได้แก่

1. ต้องเป็นการท่องเที่ยวที่มีผลกำไรตอบแทนมายังครอบครัวของมาชิกในชุมชนใน ฐานะการเปิดให้เป็นที่พักอาศัยของนักท่องเที่ยวในชุมชนนั้น ๆ โดยไม่ต้องผ่านนายหน้าใด ๆ อัน เป็นการสร้างรายได้ทางตรงแก่คนในชุมชน
2. ต้องเป็นท่องเที่ยวที่ชุมชนได้รับประโยชน์โดยรวมอย่างแท้จริงไม่ว่าจะเป็นการสร้าง สาธารณูปโภค และการยกระดับความเป็นอยู่ที่มุ่งสร้าง "เพื่อสมาชิกในชุมชน" แต่ไม่ใช่ "เพื่อ นักท่องเที่ยว"
3. ต้องเป็นการท่องเที่ยวที่ไม่ก่อให้เกิดความตึงเครียดด้านสังคมและวัฒนธรรมใน ชุมชนอันเนื่องมาจากความพยายามนำความทันสมัยแบบตะวันตกเข้ามาสู่ชุมชน
4. ต้องเป็นการท่องเที่ยวที่สร้างจิตสำนึกในการเคารพและรักษาสิ่งแวดล้อม สังคม ตลอดจนวัฒนธรรมในชุมชนให้เกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยว
5. ต้องเป็นการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีงามระหว่างเจ้าบ้านและแขกผู้มา เยือน การท่องเที่ยวโดยชุมชนต้องเป็นการท่องเที่ยวที่สอนให้นักท่องเที่ยวเคารพในความหลากหลายทางชีวภาพและวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในสังคม และไม่มองว่า "ใครเจริญกว่า" และ "ใครด้อย กว่า"

หลักการของการท่องเที่ยวโดยชุมชน

พจนานา สนวนศรี (2546) ได้ให้ความเห็นว่า การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มีลักษณะเฉพาะตัว แตกต่างอย่างสิ้นเชิงจากการท่องเที่ยวโดยทั่วไป การท่องเที่ยวโดยชุมชนไม่ได้เป็นเพียงผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว ซึ่งเมื่อถูกผลิตขึ้นมาใช้แล้วจะหมุนไปตามกลไกการตลาดและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นการพัฒนาชุมชนที่ใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือ โดยการสร้างความเข้มแข็งขององค์กรชาวบ้านในการจัดการทรัพยากร การท่องเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น ซึ่ง (สำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว, 2550) กล่าวถึงหลักการของการท่องเที่ยวโดยชุมชน ที่ใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชนมีหลักการดังนี้

1. ชุมชนเป็นเจ้าของ
2. ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางและตัดสินใจ
3. ส่งเสริมความภาคภูมิใจในตัวเอง
4. ยกย่องคุณภาพชีวิต
5. มีความยั่งยืนทางด้านสิ่งแวดล้อม
6. คงเอกลักษณ์และวัฒนธรรมท้องถิ่น
7. ก่อให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างคนต่างวัฒนธรรม
8. เคารพในวัฒนธรรมที่แตกต่างกันและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
9. เกิดผลตอบแทนที่เป็นธรรมแก่คนท้องถิ่น
10. มีการกระจายรายได้สู่สาธารณประโยชน์ของชุมชน

องค์ประกอบของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

สำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว (2550) ได้อธิบาย องค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยวโดยชุมชน มีอยู่ 4 ด้าน คือ 1) ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม 2) องค์กรชุมชน 3) การจัดการ และ 4) การเรียนรู้ ประเด็นสำคัญของแต่ละองค์ประกอบ มีดังนี้

ด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม ชุมชนมีฐานทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ และมีวิถีการผลิตที่พึ่งพาและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

ด้านองค์กรชุมชน ชุมชนมีระบบสังคมที่เข้าใจกัน มีปราชญ์หรือผู้มีความรู้และทักษะในเรื่องต่าง ๆ หลากหลาย ชุมชนรู้สึกเป็นเจ้าของและเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา

ด้านการจัดการ มีกฎ-กติกา ในการจัดการสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและการท่องเที่ยว มีองค์กรหรือกลไกในการทำงานเพื่อจัดการการท่องเที่ยวและสามารถเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับ

การพัฒนาชุมชนโดยรวมได้ มีการกระจายผลประโยชน์ที่เป็นธรรม มีกองทุนที่เอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน

ด้านการเรียนรู้ ลักษณะของกิจกรรมการท่องเที่ยวสามารถสร้างการเรียนรู้และความเข้าใจในวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่แตกต่าง มีระบบจัดการให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ระหว่างชาวบ้านกับนักท่องเที่ยว และสร้างจิตสำนึกเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมทั้งในส่วนของชาวบ้านและนักท่องเที่ยว

ผลที่เกิดขึ้นจากการทำงานการท่องเที่ยวโดยชุมชน

การท่องเที่ยวเป็นดาบสองคมหากมีการเตรียมความพร้อมทั้งภายในชุมชนเองและมีนักท่องเที่ยวที่เหมาะสม สามารถสร้างภูมิคุ้มกันให้กับชุมชนและสร้างความพึงพอใจให้นักท่องเที่ยว ซึ่งหากมีกระบวนการเตรียมความพร้อม ทั้ง 2 ด้าน ผลที่เกิดขึ้นสามารถตอบคำถามที่ว่า “การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการพัฒนาและก่อให้เกิดความยั่งยืนได้อย่างไร” (สำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว, 2550) ได้กล่าวถึงคำตอบใน 3 ด้าน คือ

1. ด้านสังคมและวัฒนธรรม

1.1 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวัฒนธรรมระหว่างเจ้าของบ้านและแขกผู้มาเยือน สร้างการเคารพในวัฒนธรรมที่แตกต่าง

1.2 ความสนใจอยากใคร่รู้ของคนภายนอกกระตุ้นความภาคภูมิใจของคนในชุมชน

1.3 เกิดการพัฒนาความรู้ ความสามารถและทักษะในการทำงานให้กับสมาชิกในชุมชน

1.4 สร้างความมั่นใจให้เกิดขึ้นแก่คนในชุมชน เป็นการสร้างพลังชุมชนในการมีปฏิสัมพันธ์กับภายนอกอย่างมีศักดิ์ศรี

1.5 เป็นการโอกาสให้แก่ผู้หญิง ผู้อาวุโสชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำงาน และแสดงศักยภาพได้อย่างเต็มที่

1.6 การพัฒนาคุณภาพชีวิต

1.7 แบ่งบทบาทในการทำงาน และสร้างความสามัคคีภายในชุมชน

2. ด้านสิ่งแวดล้อม

2.1 สร้างจิตสำนึกเรื่องสิ่งแวดล้อมทั้งชาวบ้านและผู้มาเยือน

2.2 เกิดแบบแผนการจัดการทรัพยากรโดยชุมชน โดยมีเรื่องการท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งและมีกติกาในการดูแลรักษาเพื่อการใช้อย่างยั่งยืน

2.3 มีระบบจัดสรรรายได้เข้าไปดูรักษาสิ่งแวดล้อม เช่น กองทุนสิ่งแวดล้อม

3. ด้านเศรษฐกิจ

3.1 ก่อให้เกิดรายได้เสริม

3.2 มีกองทุนในการต่อยอดงาน พัฒนางานให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น

3.3 มีการกระจายรายได้สู่ส่วนต่าง ๆ ในชุมชน เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจที่หลากหลาย

3.4 สร้างงานหรือกิจการที่ต่อเนื่องจากการท่องเที่ยว

การมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วม (Participation) เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นที่เห็นได้โดยทั่วไปที่บุคคลต่างๆ ในองค์กร หรือสังคมมีพฤติกรรมเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการติดต่อร่วมมือระหว่างกัน และนำไปสู่เป้าหมายและผลลัพธ์ที่ต้องการ ความหมายจึงหลากหลายแตกต่างกันไปตามขอบเขตที่นำไปประยุกต์เชื่อมโยง

การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนก่อให้เกิดกระบวนการและโครงสร้างที่ประชาชนในชนบทสามารถที่จะแสดงออกซึ่งความต้องการของตน การจัดอันดับความสำคัญ การเข้าร่วมในการพัฒนาและได้รับประโยชน์ในการพัฒนานั้นโดยเน้นที่การให้อำนาจการตัดสินใจของประชาชนในชนบท (จำเนียร ตันติเสวี, 2540)

การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่กลุ่มคน องค์กรชุมชนหรือปัจเจกบุคคลได้ร่วมกันคิดวางแผน ดำเนินการ แก้ไข กิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน เช่นร่วมกันวางแผนโครงการ ร่วมปฏิบัติงาน ในลักษณะของการเสียสละแรงงาน บริจาคเงิน วัสดุ สิ่งของ ร่วมแบ่งปันผลประโยชน์และร่วมติดตามผลงานด้วยความสมัครใจ เพื่อพัฒนาทรัพยากรสิ่งแวดล้อม หรือชุมชน ให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ (ลำยอง ปลั่งกลาง และวันทนา เนาว์วัน, 2551)

สรุปการมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บุคคล หรือกลุ่มคนได้สมัครใจเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมคิดและวางแผนโครงการ การมีส่วนร่วมกิจกรรมของโครงการ และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลโครงการ เพื่อก่อให้เกิดความร่วมมือในการบริหารจัดการทรัพยากรต่าง ๆ ให้อำนวยประโยชน์ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

นิรันดร์ บุญเนตร (2530) กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วมเกิดจากแนวคิด 3 ประการ คือ

1. ความสนใจและความห่วงกังวลร่วมกัน อันเกิดจากความสนใจและความห่วงกังวลส่วนบุคคลบังเอิญพ้องต้องกัน กลายเป็นความสนใจและความห่วงกังวลร่วมกันของสังคม

2. ความเดือดร้อนและความไม่พอใจร่วมกัน ที่มีต่อสถานการณ์ที่เป็นอยู่ผลักดันให้เกิดการรวมกลุ่ม วางแผนและลงมือกระทำร่วมกัน

3. การตกลงร่วมกันที่จะเปลี่ยนแปลงกลุ่มหรือชุมชนไปในทิศทางที่ปรารถนา ในการตัดสินใจร่วมกันนี้ต้องมีระดับรุนแรงมากพอที่จะทำให้เกิดความคิดริเริ่มกระทำที่สนองตอบความเห็นชอบของคนส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้น ๆ

ดรชณี เอมพันธุ์ (2546) ได้กล่าววาระระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวมีได้หลายระดับขึ้นอยู่กับปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกของชุมชน

ปัจจัยภายในชุมชน ได้แก่

1. ความพร้อมด้านทั้งทักษะการจัดการการท่องเที่ยว เช่น การบริการสื่อความหมาย ธรรมชาติ การนำเที่ยว การจัดการที่พักและอาหารสำหรับนักท่องเที่ยว เป็นต้น
2. ความพร้อมของทรัพยากรธรรมชาติที่จำเป็นในการจัดการการท่องเที่ยว ได้แก่ เงินทุน เวลา แรงงาน และทรัพยากรการท่องเที่ยวของชุมชน
3. ความต้องการของชุมชนในการเข้าร่วมการจัดการ/หรือให้บริการนักท่องเที่ยว
4. ความเข้มแข็งของชุมชนและผู้นำ ผู้นำชุมชนที่สมาชิกในชุมชนให้ความนับถือและเชื่อฟัง สามารถให้สมาชิกของชุมชนรวมกลุ่มกันดำเนินการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนได้ ชุมชน มีความผูกพันสามัคคี และยอมเสียสละ ในการทำงานเพื่อชุมชน ในการจัดตั้งองค์การการท่องเที่ยวและจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวให้ยั่งยืน และความสามารถของชุมชนในการเรียนรู้ และจัดการแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวได้

ปัจจัยภายนอก ได้แก่

1. นโยบายของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเปิดโอกาสให้ท้องถิ่น ได้เข้าร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว และ
2. ความร่วมมือจากภาครัฐและองค์กรเอกชน

จำเนียร ชุณหโสภาค (2540) สรุปความเห็นของ United Nation, Department of International and Social Affairs การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง "การที่ประชาชนก่อให้เกิดกระบวนการและโครงสร้างที่ประชาชนในชนบทสามารถที่จะแสดงออกซึ่งความต้องการของตน การจัดอันดับความสำคัญ การเข้าร่วมในการพัฒนาและได้รับประโยชน์ในการพัฒนานั้น โดยเน้นที่การให้อำนาจการตัดสินใจของประชาชนในชนบท" และ จำเนียร ชุณหโสภาค (2540) ได้สรุปแนวคิดของ Wertheim, W.F. การที่ประชาชนจะเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในระดับต่าง ๆ ทางการบริหารจัดการ และทางการเมืองด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อ

1. กำหนดความต้องการในชุมชนของตน
2. กำหนดชีวิตการทำงานและความเป็นอยู่ของตน

ป.
๑
1๙5.๕
๖2๖๗๑
2554

13 JUL 2011

5552596

พิมพ์ระวี โรจนรุ่งสัจย์ (2551) กล่าวถึงแนวคิดเรื่องการศึกษาที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว และเป็นแนวทางปฏิบัติในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ซึ่งแนวคิดการมีส่วนร่วมของชุมชนเน้นการพัฒนาการท่องเที่ยวต้องให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมและมีส่วนในการตัดสินใจ เนื่องจากการท่องเที่ยวจะสำเร็จไม่ได้หากขาดความเต็มใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชน การท่องเที่ยวในชุมชนจะสำเร็จต้องขึ้นอยู่กับความร่วมมืออย่างจริงจังของผู้ซึ่งสามารถสื่อสารวัฒนธรรมของตนให้นักท่องเที่ยวได้อย่างแท้จริง

สรุปได้ว่าการมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บุคคล หรือกลุ่มคนในชุมชนได้สมัครใจเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมคิดและวางแผนโครงการ การมีส่วนร่วมกิจกรรมของชุมชน และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลโครงการการท่องเที่ยวในชุมชน เพื่อก่อให้เกิดความร่วมมือในการบริหารจัดการทรัพยากรต่าง ๆ ของชุมชน ให้เกิดประโยชน์ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมต่อการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับศักยภาพและความต้องการในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน ได้มีผู้ทำการศึกษาไว้ ดังนี้

มณฑาวดี พูลเกิด (2553) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อความยั่งยืน โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบการจัดการท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนโดยชุมชน 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนโดยชุมชน 3) เพื่อตรวจสอบ และศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนโดยชุมชน โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบ และใช้เทคนิคการประเมินแบบอิงผู้ทรงคุณวุฒิโดยวิธีการประชุมสัมมนาในการตรวจสอบ และประเมินประสิทธิภาพรูปแบบ ซึ่งรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงระบบเพื่อความยั่งยืนโดยชุมชนด้านปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วยองค์ประกอบ ด้านความสามารถของชุมชน ด้านสิ่งจูงใจของชุมชน ด้านศักยภาพของชุมชน และการมีส่วนร่วมในการลงทุนด้านกระบวนการแปรสภาพ ประกอบด้วยองค์ประกอบด้านการจัดองค์การ ด้านการบริหารจัดการ การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมการดำเนินกิจกรรม/ปฏิบัติตามแผน และการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ด้านผลผลิตประกอบด้วยองค์ประกอบด้านเป้าหมายในการจัดการท่องเที่ยว ด้านการควบคุม 3 ตัวแปรที่เกี่ยวกับนักท่องเที่ยวการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบและการมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษา ด้านการป้อนกลับ ประกอบด้วยองค์ประกอบด้านการควบคุม 6 ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมในการกำหนด กฎ ระเบียบกติกาด้าน

สิ่งแวดล้อม ประกอบด้วยองค์ประกอบด้านผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และการมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์ ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงระบบเพื่อความยั่งยืนด้านความเหมาะสมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38 ด้านความถูกต้องครอบคลุมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 ด้านความเป็นไปได้มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.57 ด้านความเป็นประโยชน์มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.71 และมีค่าเฉลี่ยรวมทุกด้านเท่ากับ 4.56

จำเนียร ชุณหภาค (2549) ทำการศึกษา เรื่อง การเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนโดยการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดภาคกลางตอนล่าง และศึกษาแนวทางการเสริมสร้างศักยภาพของคนในชุมชนเพื่อให้สามารถเข้าร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวความยั่งยืน รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ กลุ่มภาคีภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง จำนวน 408 ตัวอย่าง และนักท่องเที่ยว 400 ตัวอย่าง ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนตำบลลำรางค์ ชุมชนบ้านพุน้อย ชุมชนอัมพวา และชุมชนโคกขามพันท้ายนรสิงห์ มีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวในระดับมาก มีทัศนคติที่ดีและเห็นด้วยเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยว ในส่วนของทักษะการพัฒนาการท่องเที่ยว ส่วนใหญ่มีการปฏิบัติเป็นประจำ ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มีการปฏิบัติในสามชุมชน ยกเว้นชุมชนบ้านพุน้อย ที่ไม่ค่อยมีการปฏิบัติ สำหรับนักท่องเที่ยว มีความพึงพอใจด้านการตลาดและต้องการให้มีการท่องเที่ยวในชุมชนเพิ่มมากขึ้น

นิรันดร์ บุณเนตร (2547) ทำการศึกษาเรื่อง ศักยภาพการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ้านแม่กำปอง จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในหมู่บ้านแม่กำปอง จังหวัดเชียงใหม่ ในความพร้อมด้านบริบทนิเวศ และการภาพชุมชน ศิลปวัฒนธรรม และความพร้อมด้านบุคลากรในการมีส่วนร่วมการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชน ซึ่งใช้การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพในการอภิปรายกลุ่มย่อย การสัมภาษณ์ การสำรวจ และการสังเกต พบว่าชาวบ้านแม่กำปองมีศักยภาพสูงในการจัดการการท่องเที่ยวในชุมชน อันเนื่องมาจากชุมชนมีความพร้อมพื้นฐานที่สำคัญที่เป็นศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของหมู่บ้านทั้งในด้านบริบทนิเวศและกายภาพชุมชนที่อยู่บนภูเขาสูงที่มีความสมดุลตามธรรมชาติมีทัศนภาพที่สวยงามของสิ่งแวดล้อมและสามารถท่องเที่ยวได้สะดวกตลอดปี ด้านศิลปวัฒนธรรมของชุมชนพบว่ามีวิถีชีวิตที่เรียบง่ายและมีคุณค่าตามวัฒนธรรมคนเมืองเหนือที่ดำรงชีพด้วยการปลูกชาเมี่ยงในป่าชุมชน สืบทอดมายาวนานจนเป็นวัฒนธรรมที่หาได้ยาก

ชาวบ้านยังสามารถดำรงรักษาป่าชุมชนของตนเองได้อย่างสมบูรณ์และต่อเนื่อง นอกจากนี้จากการศึกษายังพบว่า ชุมชนมีศักยภาพในการจัดการบริหารกิจการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชุมชนของตนเองได้ทั้งหมดอย่างเหมาะสมกับบริบทท้องถิ่นของตน

ขนาด ดันดีเสรี (2546) ทำการศึกษาเรื่อง ศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์: กรณีศึกษา ชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับศักยภาพของชุมชน ปัจจัยที่มีผลต่อศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี และ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลประชาชน จำนวน 300 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน และสัมสัมพันธ์แบบเจาะลึก พบว่า ปัจจัยด้านประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในระดับปานกลาง มีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับปานกลางและมีการยอมรับบทบาทของผู้นำชุมชนในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ กลุ่มตัวอย่างประเมินระดับศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในระดับสูง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การยอมรับบทบาทของผู้นำชุมชน การติดต่อประสานงานกับชุมชนภายนอก และการได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกชุมชน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพและความต้องการในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนของประชาชนในพื้นที่ ตำบลวังยาว อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สรุปผล อภิปรายผล และให้ข้อเสนอแนะ

การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ในการทำวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพและความต้องการในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน ตำบลวังยาว อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารวิชาการจากแหล่งต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วย หนังสือ/ ตำราเรียนมาตรฐาน บทความทาง วิชาการ นิตยสาร ที่เกี่ยวข้องกับ การท่องเที่ยว งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เอกสารการท่องเที่ยวของหน่วยงานภาครัฐบาล เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เว็บไซต์ (Website) ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การท่องเที่ยว รวมถึงข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวที่ได้มาจากเอกสาร แผ่นพับ โบรชัวร์ ของผู้ประกอบการการท่องเที่ยว

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่พื้นที่ 5 ชุมชน ในเขต ตำบลวังยาว อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี คือ ชุมชนบ้านห้วยหินดำ ชุมชนบ้านป่าผาก ชุมชนห้วยขนุน ชุมชนบ้านละว้าวังควาย และชุมชนตะเพินคี มีประชากรทั้งหมด 3,683 คน

กลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ได้ทำการสุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ถือว่าเพียงพอที่จะเป็นตัวแทนของประชากรโดยได้มาจากตาราง Determining Sample Size from a Given Population ของ Krejcie and Morgan (1970 อ้างอิงใน สุภาพ ฉัตรภรณ์, 2546) ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างประชาชนในพื้นที่ตำบลวังยาว อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยได้เก็บตัวอย่างตั้งแต่วันที่ 1-31 ธันวาคม 2553 การวิจัยในครั้งนี้ได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage sampling) ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เลือกตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Stratified sampling) โดยกำหนดกลุ่มตามพื้นที่การอยู่อาศัยของบ้านเรือน ได้แก่ ชุมชนบ้านห้วยหินดำ ชุมชนบ้านป่าผาก ชุมชนบ้านวังยาว ชุมชนบ้านกล้วย ชุมชนบ้านละว้าวังควาย ชุมชนบ้านตะเพินคี ชุมชนบ้านม่วงชะ และชุมชนบ้านม่วงแป

ขั้นตอนที่ 2 เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบกำหนดโควตา (Quota sampling) โดยกำหนดในแต่ละพื้นที่ ดังนี้ ชุมชนบ้านห้วยหินดำ ชุมชนบ้านป่าผาก ชุมชนบ้านวังยาว ชุมชนบ้านกล้วย ชุมชนบ้านละว้าวังควาย ชุมชนบ้านตะเพินคี ชุมชนบ้านม่วงชะ และชุมชนบ้านม่วงแป โดยเฉลี่ยชุมชนละ 50 ตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 3 เลือกกลุ่มตัวอย่างบังเอิญ (Accidental sampling) กับประชาชนในแต่ละชุมชนทั้ง 8 ชุมชน จนครบ 400 คน ตามจำนวนที่กำหนดไว้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างสำหรับประชาชนจำนวน 400 คน แบ่งเป็น 4 ส่วน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของประชาชน ประกอบด้วย กลุ่มชาติพันธุ์ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และการเป็นสมาชิกกลุ่มกิจกรรมในชุมชน ลักษณะคำถามเป็นแบบสอบถามให้เลือกตอบ (Check list)

ตอนที่ 2 กระบวนการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนในการพัฒนาท่องเที่ยวโดยชุมชน ลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยกำหนดค่าดังนี้

- 5 คะแนน สำหรับคำตอบ มากที่สุด
- 4 คะแนน สำหรับคำตอบ มาก
- 3 คะแนน สำหรับคำตอบ ปานกลาง
- 2 คะแนน สำหรับคำตอบ น้อย

1 คะแนน สำหรับคำตอบ น้อยที่สุด

มีเกณฑ์การแปลความหมายของระดับคะแนน ดังนี้ (ศิริชัย พงษ์วิชัย, 2553)

คะแนนเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง ให้คะแนนสูงมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง ให้คะแนนสูงมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง ให้คะแนนปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง ให้คะแนนน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึง ให้คะแนนน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ทักษะคิดที่มีต่อการท่องเที่ยวที่มีชุมชนเป็นศูนย์กลาง ลักษณะคำถามเป็นแบบ
มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยกำหนดค่าดังนี้

5 คะแนน สำหรับคำตอบ มากที่สุด

4 คะแนน สำหรับคำตอบ มาก

3 คะแนน สำหรับคำตอบ ปานกลาง

2 คะแนน สำหรับคำตอบ น้อย

1 คะแนน สำหรับคำตอบ น้อยที่สุด

มีเกณฑ์การแปลความหมายของระดับคะแนน ดังนี้ (ศิริชัย พงษ์วิชัย, 2553)

คะแนนเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง ให้คะแนนสูงมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง ให้คะแนนสูงมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง ให้คะแนนปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง ให้คะแนนน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึง ให้คะแนนน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 ศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว ลักษณะคำถามเป็นแบบ
มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยกำหนดค่าดังนี้

5 คะแนน สำหรับคำตอบ มากที่สุด

4 คะแนน สำหรับคำตอบ มาก

3 คะแนน สำหรับคำตอบ ปานกลาง

2 คะแนน สำหรับคำตอบ น้อย

1 คะแนน สำหรับคำตอบ น้อยที่สุด

มีเกณฑ์การแปลความหมายของระดับคะแนน ดังนี้ (ศิริชัย พงษ์วิชัย, 2553)

คะแนนเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง ให้คะแนนสูงมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง ให้คะแนนสูงมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง ให้คะแนนปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง ให้คะแนนน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึง ให้คะแนนน้อยที่สุด

ตอนที่ 5 ความต้องการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน ลักษณะคำถามเป็นแบบสอบถามให้เลือกตอบ (Check list) และคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ (Rating Scale) โดยกำหนดค่าดังนี้

5 คะแนน สำหรับคำตอบ มากที่สุด

4 คะแนน สำหรับคำตอบ มาก

3 คะแนน สำหรับคำตอบ ปานกลาง

2 คะแนน สำหรับคำตอบ น้อย

1 คะแนน สำหรับคำตอบ น้อยที่สุด

มีเกณฑ์การแปลความหมายของระดับคะแนน ดังนี้ (ศิริชัย พงษ์วิชัย, 2553)

คะแนนเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง ให้คะแนนสูงมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง ให้คะแนนสูงมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง ให้คะแนนปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง ให้คะแนนน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึง ให้คะแนนน้อยที่สุด

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือมีดังนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถามขึ้นโดยการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร ตำรา วารสาร ผลงานวิจัย และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม โดยได้รับคำแนะนำและความเห็นชอบจากคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบเพื่อให้แบบสอบถามมีคุณภาพเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ครอบคลุมวัตถุประสงค์ที่ศึกษา และมีความถูกต้อง ความชัดเจนของแบบสอบถาม (face validity)

การทดสอบเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้ไปปรับปรุงแล้วไปทดสอบใช้กับสมาชิกในชุมชนวังยาว อำเภอด่านช้างจังหวัดสุพรรณบุรี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน หลังจากนั้นได้นำแบบสอบถามทั้งหมดที่ได้มาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (reliability) โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ Cronbach (สุภาพ ฉัตรภรณ์, 2545) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.98 ซึ่งแสดง

ว่า แบบสอบถามที่สร้างขึ้นมานี้มีค่าความเชื่อมั่นสูง จึงได้นำแบบสอบถามไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาวิจัยในครั้งนี้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยติดต่อ คุณยุทธศิลป์ ทวีสุข เจ้าหน้าที่เกษตรตำบลวังยาว ณ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อให้ข้อมูลเชิงประจักษ์ เกี่ยวกับข้อมูลการท่องเที่ยวโดยชุมชนในเขตตำบลวังยาว อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี
2. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลศักยภาพและความต้องการในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนของประชาชนในพื้นที่ ตำบลวังยาว อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ช่วงเดือนธันวาคม 2553
3. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามสัมภาษณ์และนำมาให้คะแนน ตามเกณฑ์น้ำหนักที่กำหนดไว้ แล้วนำมาทำการวิเคราะห์
4. นำผลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลตามจุดมุ่งหมายการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยรวบรวมและตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับ แล้วนำมาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานของประชาชน ในพื้นที่ตำบลวังยาว อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ได้แก่ กลุ่มชาติพันธุ์ เพศ อายุ สถานภาพ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และการเป็นสมาชิกกลุ่มกิจกรรมในชุมชน โดยทำการวิเคราะห์โดยใช้วิธีพรรณนาประกอบตาราง แสดงค่าความถี่ และค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน ทัศนคติเชิงสนับสนุนและทัศนคติเชิงต่อต้านที่มีต่อการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและความต้องการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression)

บทสรุป อภิปรายผล และให้ข้อเสนอแนะ

หลังจากผู้วิจัยได้วิเคราะห์เสร็จสิ้นแล้ว จะทำการสรุปผลการทดสอบสมมติฐานไปอภิปรายผล โดยเปรียบเทียบผลสมมติฐานของงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้คล้ายคลึงหรือความแตกต่าง

สมมติฐาน ตลอดจนพิจารณาเปรียบเทียบเอกสารวิชาการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน และใน
ท้ายที่สุดผู้วิจัยจะให้ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในอนาคตและข้อเสนอแนะสำหรับการปฏิบัติ
ใช้งานจริง

ผลการวิจัย

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพและความต้องการในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน ตำบลวังยาว อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นขั้นตอน ดังต่อไปนี้

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอข้อมูลและการแปลผล ผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์เป็นการนำเสนอในรูปแบบของตารางและภาพประกอบคำอธิบาย ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ กลุ่มชาติพันธุ์ เพศ ระดับการศึกษา การประกอบอาชีพ รายได้ต่อเดือน จำนวนสมาชิกในครอบครัว และ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์กระบวนการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์ทัศนคติที่มีต่อการท่องเที่ยวที่มีชุมชนเป็นศูนย์กลาง

ส่วนที่ 4 การวิเคราะห์ศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว

ส่วนที่ 5 การวิเคราะห์ความต้องการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน

ส่วนที่ 6 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพของในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

ส่วนที่ 7 การวิเคราะห์ศักยภาพของชุมชนที่มีอิทธิพลต่อความต้องการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ กลุ่มชาติพันธุ์ เพศ ระดับการศึกษา การประกอบอาชีพ รายได้ต่อเดือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน

การนำเสนอข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย กลุ่มชาติพันธุ์ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา การประกอบอาชีพ รายได้ต่อเดือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ผู้วิจัยวิเคราะห์ผลข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา คือ การแจกแจง ความถี่และร้อยละ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงในตารางที่ 1

ตาราง 1 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามกลุ่มชาติพันธุ์

กลุ่มชาติพันธุ์	จำนวน	ร้อยละ
ไทย	268	67.00
กะเหรี่ยง	132	33.00
รวม	400	100.00

จากตาราง 1 พบว่า จำนวนและร้อยละของสมาชิกชุมชนวังยาวที่ตอบแบบสอบถาม เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทย คิดเป็นร้อยละ 67 และเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ชาวกะเหรี่ยง คิดเป็นร้อยละ 33

ตาราง 2 แสดงจำนวนและร้อยละของสมาชิกชุมชนวังยาวจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
หญิง	217	54.25
ชาย	183	45.75
รวม	400	100.00

จากตาราง 2 พบว่า จำนวนและร้อยละของสมาชิกชุมชนวังยาวที่ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง คิดเป็น ร้อยละ 54.25 และเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 45.75

ตาราง 3 แสดงจำนวนและร้อยละของสมาชิกชุมชนวังยาวจำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
18-25 ปี	89	22.25
26-35 ปี	127	31.75
36-45 ปี	94	23.50
46-55 ปี	54	13.50
มากกว่า 56 ปี	36	9.00
รวม	400	100.00

จากตาราง 3 พบว่า จำนวนและร้อยละของสมาชิกชุมชนวัยยาวที่ตอบแบบสอบถามโดยส่วนใหญ่อายุ 26-35 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.75 รองลงมา อายุ 36-45 ปี และ 18-25 ปี มีสัดส่วนใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 23.50 และร้อยละ 22.25 ตามลำดับ นอกจากนี้สมาชิกในชุมชนวัยยาวที่ตอบแบบสอบถาม มีอายุ 46-55 ปี คิดเป็นร้อยละ 13.50 และมีอายุมากกว่า 56 ปี คิดเป็นร้อยละ 9.00 ตามลำดับ

ตาราง 4 แสดงจำนวนและร้อยละของสมาชิกชุมชนวัยยาวจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ประถมศึกษา	182	45.50
มัธยมศึกษาตอนต้น	104	26.00
มัธยมศึกษาตอนปลาย	71	17.75
ปริญญาตรี	7	1.75
สูงกว่าปริญญาตรี	6	1.50
ไม่ได้เรียนหนังสือ	30	7.50
รวม	400	100.00

จากตาราง 4 พบว่า จำนวนและร้อยละของสมาชิกชุมชนวัยยาวที่ตอบแบบสอบถาม จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 45.50 รองลงมาจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 26.00 มัธยมศึกษาตอนปลาย คิดเป็นร้อยละ 17.75 นอกจากนี้พบว่าสมาชิกชุมชนวัยยาวที่ตอบแบบสอบถามไม่ได้เรียนหนังสือ คิดเป็นร้อยละ 7.50 และมีเพียงส่วนน้อยที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 1.75 และ ร้อยละ 1.50 ตามลำดับ

ตาราง 5 แสดงจำนวนและร้อยละของสมาชิกชุมชนวัยยาวจำแนกตามการประกอบอาชีพ

การประกอบอาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
เกษตรกรรม	267	66.75
รับจ้าง/ลูกจ้าง	67	16.75
ค้าขาย	35	8.75
รับราชการ	12	3.00
ว่างงาน	19	4.75
รวม	400	100.00

จากตาราง 5 พบว่า จำนวนและร้อยละของสมาชิกชุมชนวัยยาวที่ตอบแบบสอบถามประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 66.75 รองลงมาประกอบอาชีพรับจ้าง/ลูกจ้าง คิดเป็นร้อยละ 16.75 ประกอบอาชีพค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 8.75 ว่างงาน คิดเป็นร้อยละ 4.75 และประกอบอาชีพรับราชการ คิดเป็นร้อยละ 3.00 ตามลำดับ

ตาราง 6 แสดงจำนวนและร้อยละของสมาชิกชุมชนวัยยาวจำแนกตามรายได้ต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 5,000 บาท	158	39.50
5,001 - 7,000 บาท	141	35.25
7,001 - 9,000 บาท	76	19.00
9,001 - 11,000 บาท	16	4.00
มากกว่า 11,000 บาท	9	2.25
รวม	400	100.00

จากตาราง 6 พบว่า จำนวนและร้อยละของสมาชิกชุมชนวัยยาวที่ตอบแบบสอบถามมีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 39.50 รองลงมา มีรายได้ต่อเดือน 5,001-7,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 35.25 มีรายได้ต่อเดือน 7,001 - 9,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 19.00 และมี

เพียงส่วนน้อยมีรายได้ต่อเดือน 9,001 – 11,000 บาท และ มากกว่า 11,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 4.00 และ ร้อยละ 2.25 ตามลำดับ

ตาราง 7 แสดงจำนวนและร้อยละของสมาชิกชุมชนจำแนกตามจำนวนสมาชิกในครอบครัว

จำนวนสมาชิกในครอบครัว	จำนวน	ร้อยละ
1 คน	3	0.75
2 คน	23	5.75
3 คน	60	15.00
4 คน	97	24.25
5 คน	117	29.25
มากกว่า 5 คนขึ้นไป	100	25.00
รวม	400	100.00

จากตาราง 7 พบว่า จำนวนและร้อยละของสมาชิกชุมชนวังยาวที่ตอบแบบสอบถามมีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 5 คน คิดเป็นร้อยละ 29.25 รองลงมาในสัดส่วนใกล้เคียงกัน มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว มากกว่า 5 คนขึ้นไป และ 4 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 และ ร้อยละ 24.25 ตามลำดับ นอกจากนี้สมาชิกชุมชนวังยาวที่ตอบแบบสอบถามมีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 2 คน คิดเป็นร้อยละ 5.75 และมีเพียงส่วนน้อยที่มีสมาชิกในครอบครัว 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.75

ตาราง 8 แสดงจำนวนและร้อยละของสมาชิกชุมชนจำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน

ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน	จำนวน	ร้อยละ
ตั้งแต่กำเนิด	205	51.25
1-2 ปี	29	7.25
3-4 ปี	16	4.00
5-6 ปี	23	5.75
7-8 ปี	19	4.75
มากกว่า 8 ปี	108	27.00
รวม	400	100.00

จากตาราง 8 พบว่า จำนวนและร้อยละของสมาชิกชุมชนวัยยาวที่ตอบแบบสอบถามอาศัยอยู่ในชุมชนตั้งแต่กำเนิด คิดเป็นร้อยละ 51.25 รองลงมาอาศัยอยู่ในชุมชนมากกว่า 8 ปี คิดเป็นร้อยละ 27.00 อาศัยอยู่ในชุมชน 1-2 ปี คิดเป็นร้อยละ 7.25 อาศัยอยู่ในชุมชน 5-6 ปี คิดเป็นร้อยละ 5.75 อาศัยอยู่ในชุมชน 7-8 ปี คิดเป็นร้อยละ 4.75 และอาศัยอยู่ในชุมชน 3-4 ปี คิดเป็นร้อยละ 4.00 ตามลำดับ

ตาราง 9 แสดงจำนวนและร้อยละของสมาชิกชุมชนจำแนกตามการเป็นสมาชิกกิจกรรมชุมชน

การเป็นสมาชิกกิจกรรมชุมชน	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เป็นสมาชิก	327	81.75
เป็นสมาชิก	73	18.25
รวม	400	100.00

จากตาราง 9 พบว่า จำนวนและร้อยละของสมาชิกชุมชนวัยยาวที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มกิจกรรมชุมชน คิดเป็นร้อยละ 81.75 และเป็นสมาชิกกลุ่มกิจกรรมชุมชน คิดเป็นร้อยละ 18.25

ตาราง 10 แสดงจำนวนและร้อยละของสมาชิกชุมชนจำแนกตามกลุ่มกิจกรรมชุมชน

กลุ่มกิจกรรมชุมชน	จำนวน	ร้อยละ
กลุ่มป่าชุมชน	22	30.14
กลุ่มผู้เลี้ยงแพะ	5	6.85
กลุ่มทอผ้า	20	27.40
กลุ่มท่องเที่ยว	4	5.48
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	22	30.14
รวม	73	100.00

จากตาราง 10 พบว่า จำนวนและร้อยละของสมาชิกชุมชนวิญยาวที่ตอบแบบสอบถามเข้าร่วมกลุ่มกิจกรรมชุมชนในสัดส่วนที่เท่ากัน ได้แก่ กลุ่มป่าชุมชน และ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 30.14 รองลงมาเป็นกลุ่มทอผ้า คิดเป็นร้อยละ 27.40 และสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันเป็นสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงแพะ คิดเป็นร้อยละ 6.85 และ กลุ่มท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 5.48 ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนวิสาหกิจที่มีต่อศักยภาพของชุมชน
ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน ตำบลวังยาว อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี

ตาราง 11 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับ
การมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วม	n = 400		ระดับการมี ส่วนร่วม
	\bar{x}	S.D.	
1. ยินดีที่จะเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยว ภายในชุมชน	3.79	0.81	มาก
2. ยินดีเข้าร่วมประชุมและเสนอความคิดเห็น เกี่ยวกับการท่องเที่ยวในชุมชน	3.66	0.84	มาก
3. เข้าใจและยอมรับการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นใน ชุมชน	3.66	0.80	มาก
4. ยินดีและร่วมมือให้มีการจัดการ การท่องเที่ยวในชุมชน	3.69	0.78	มาก
5. ยินดีทำงานร่วมกับหน่วยงานราชการหรือ เจ้าหน้าที่ในท้องถิ่นเกี่ยวกับการท่องเที่ยว	3.64	0.81	มาก
6. ต้องการมีส่วนร่วมในการเสียสละแรงงาน เพื่อช่วยในการดำเนินกิจกรรมด้านการ ท่องเที่ยว	3.62	0.82	มาก
เฉลี่ย	3.67	0.67	มาก

จากตาราง 11 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนที่มีอิทธิพลต่อ
ศักยภาพและความต้องการในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน ตำบลวังยาว อำเภอด่านช้าง
จังหวัดสุพรรณบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.67$) เมื่อพิจารณาแต่ละประเด็น พบว่า การมี
ส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน ทุกรายข้ออยู่ในระดับมาก ซึ่งสามารถเรียงลำดับจากคะแนนเฉลี่ย
สูงสุดไปต่ำสุด ดังนี้ ยินดีที่จะเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในชุมชน ($\bar{x}=3.79$) ยินดีและ
ร่วมมือให้มีการจัดการการท่องเที่ยวในชุมชน ($\bar{x}=3.69$) ยินดีเข้าร่วมประชุมและเสนอความ

คิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในชุมชน และ เข้าใจและยอมรับการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในชุมชน ($\bar{x}=3.66$) ยินดีทำงานร่วมกับหน่วยงานราชการหรือเจ้าหน้าที่ในท้องถิ่นเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ($\bar{x}=3.64$) และต้องการมีส่วนร่วมในการเสียสละแรงงานเพื่อช่วยในการดำเนินกิจกรรมด้านการท่องเที่ยว ($\bar{x}=3.62$) ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์ทัศนคติของสมาชิกในชุมชนที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพและความต้องการในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน ตำบลวังยาว อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี

ตาราง 12 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับทัศนคติเชิงสนับสนุน

ทัศนคติเชิงสนับสนุน	n = 400		ระดับทัศนคติ
	\bar{x}	S.D.	
1. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดการสร้างงานและสร้างรายได้ สู่ส่วนต่าง ๆ ในชุมชน	3.82	0.82	มาก
2. การท่องเที่ยวสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน	3.78	0.81	มาก
3. การท่องเที่ยวทำให้ชุมชนของท่านมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก	3.82	0.82	มาก
เฉลี่ย	3.81	0.73	มาก

จากตาราง 12 ผลการวิเคราะห์ทัศนคติเชิงสนับสนุนของสมาชิกในชุมชนที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพและความต้องการในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน ตำบลวังยาว อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.81$) เมื่อพิจารณาแต่ละประเด็น พบว่า ทัศนคติเชิงสนับสนุนของสมาชิกในชุมชน ทุกรายข้ออยู่ในระดับมาก ซึ่งสามารถเรียงลำดับจากคะแนนเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด ดังนี้ การท่องเที่ยวก่อให้เกิดการสร้างงานและสร้างรายได้ สู่ส่วนต่าง ๆ ในชุมชน และ การท่องเที่ยวทำให้ชุมชนของท่านมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก ($\bar{x}=3.82$) การท่องเที่ยวสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน ($\bar{x}=3.78$) ตามลำดับ

ตาราง 13 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับทัศนคติเชิงต่อต้าน

ทัศนคติเชิงต่อต้าน	n = 400		ระดับทัศนคติ
	\bar{x}	S.D.	
1. การท่องเที่ยวทำให้วิถีชีวิตชุมชนเปลี่ยนแปลง รุนแรง	2.59	1.15	ปานกลาง
2. การท่องเที่ยวทำให้สิ่งแวดล้อมในชุมชนโดนทำลาย	2.42	1.15	น้อย
3. การท่องเที่ยวทำให้เกิดความแตกแยกของคนในชุมชนกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง	2.39	1.17	น้อย
เฉลี่ย	2.47	1.09	น้อย

จากตาราง 13 ผลการวิเคราะห์ทัศนคติเชิงต่อต้านของสมาชิกในชุมชนที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพและความต้องการในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน ตำบลวังยาว อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x}=2.47$) เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็น พบว่า 1 ประเด็น อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การท่องเที่ยวทำให้วิถีชีวิตชุมชนเปลี่ยนแปลง รุนแรง ($\bar{x}=2.59$) และมี 2 ประเด็น อยู่ในระดับน้อย ได้แก่ การท่องเที่ยวทำให้สิ่งแวดล้อมในชุมชนโดนทำลาย ($\bar{x}=2.42$) และ การท่องเที่ยวทำให้เกิดความแตกแยกของคนในชุมชนกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ($\bar{x}=2.39$) ตามลำดับ

ส่วนที่ 4 การวิเคราะห์ศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน ตำบลวังยาว อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี

ตาราง 14 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

ศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	n = 400		ระดับความคิดเห็น
	\bar{x}	S.D.	
1. ด้านพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยว : ทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรมวิถีชีวิต และภูมิปัญญาท้องถิ่น	3.66	0.76	มาก
2. ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน	3.51	0.72	ปานกลาง
3. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว	3.52	0.79	ปานกลาง
เฉลี่ย	3.56		ปานกลาง

จากตาราง 14 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.56$) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในระดับมาก 1 ด้าน ได้แก่ ด้านพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยว: ทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม วิถีชีวิต และภูมิปัญญาท้องถิ่น ($\bar{x}=3.66$) และความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน ได้แก่ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ($\bar{x}=3.52$) และด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน ($\bar{x}=3.51$)

ตาราง 15 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็น ด้านพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยว: ทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรมวิถีชีวิต และ ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ด้านพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยว :	n = 400		ระดับความคิดเห็น
	\bar{x}	S.D.	
1. ชุมชนมีทรัพยากรธรรมชาติและทิวทัศน์สวยงาม	3.66	0.76	มาก
2. ชุมชนมีเอกลักษณ์ท้องถิ่น เช่น การทอผ้า การแสดงดนตรีพื้นบ้าน ที่สามารถโชว์ให้นักท่องเที่ยว	3.51	0.72	มาก
3. ชุมชนมีเกษตรกรรม พรรณไม้และสมุนไพรที่หลากหลายที่น่าสนใจ	3.52	0.79	มาก
4. นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสสัมผัสวิถีชีวิตอันแท้จริงของคนในชุมชน	3.49	0.77	ปานกลาง
5. ชุมชนมีกลุ่มชาติพันธุ์ที่หลากหลายก่อให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างคนต่างวัฒนธรรม	3.45	0.81	ปานกลาง
6. ชุมชนสามารถสร้างโอกาสการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับนักท่องเที่ยว เช่น การทอผ้า การแสดงท้องถิ่น การรีดนมแพะ สมุนไพร ฯลฯ	3.60	0.82	มาก
เฉลี่ย	3.54	.57	มาก

จากตาราง 15 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวด้านพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยว : ทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรมวิถีชีวิต และ ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.54$) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวด้านพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยว : ทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรมวิถีชีวิต และภูมิปัญญาท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก 4 ประเด็น ได้แก่

ชุมชนมีทรัพยากรธรรมชาติและทิวทัศน์สวยงาม ($\bar{x}=3.66$) ชุมชนสามารถสร้างโอกาสการเรียนรู้
ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับนักท่องเที่ยว เช่น การทอผ้า การแสดงท้องถิ่น การรีดนมแพะ สมุนไพร
 ฯลฯ ($\bar{x}=3.60$) ชุมชนมีเกษตรกรรม พืชไร่และสมุนไพรที่หลากหลายที่น่าสนใจ ($\bar{x}=3.52$)
 และชุมชนมีเอกลักษณ์ท้องถิ่น เช่น การทอผ้า การแสดงดนตรีพื้นบ้าน ที่สามารถให้นักท่องเที่ยว
 ($\bar{x}=3.51$) และความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ของ
 แหล่งท่องเที่ยว : ทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรมวิถีชีวิต และภูมิปัญญาท้องถิ่น อยู่ในระดับปาน
 กลาง มี 2 ประเด็น ได้แก่ นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสสัมผัสวิถีชีวิตอันแท้จริงของคนในชุมชน
 ($\bar{x}=3.49$) และชุมชนมีกลุ่มชาติพันธุ์ที่หลากหลาย ก่อให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างคนต่างวัฒนธรรม
 ($\bar{x}=3.45$) ตามลำดับ

ตาราง 16 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็น
ด้านองค์กรชุมชน

ด้านองค์กรชุมชน	n = 400		ระดับความ คิดเห็น
	\bar{x}	S.D.	
1. ชุมชนสามารถจัดการด้านการท่องเที่ยวใน รูปแบบชุมชน โดยมีผู้นำที่กระตือรือร้น ประสานได้ดี และสมาชิกในชุมชนให้ความ ร่วมมือเป็นอย่างดี	3.60	.85	มาก
2. ชุมชนมีกลุ่มต่างๆ ที่เข้มแข็ง ได้แก่ กลุ่ม ป่าชุมชน กลุ่มผู้เลี้ยงแพะ กลุ่มทอผ้า กลุ่ม ท่องเที่ยว และกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	3.57	.85	มาก
3. สมาชิกในชุมชนให้ความร่วมมือในการ ทำงาน	3.54	.90	มาก
4. ชุมชนสามารถสร้างความเข้าใจและความ ร่วมมือกันทั้งทั้งสมาชิกในชุมชนและ หน่วยงานของรัฐ	3.48	.93	มาก

ตาราง 16 (ต่อ)

ด้านองค์กรชุมชน	n = 400		ระดับความคิดเห็น
	\bar{x}	S.D.	
5. สมาชิกในชุมชนสามารถเชื่อมโยงการพัฒนาชุมชนกับการท่องเที่ยวได้ดี	3.38	.78	ปานกลาง
6. ชุมชนสามารถเกิดรูปแบบการท่องเที่ยวที่จัดการโดยสมาชิกในชุมชนได้จริงและสามารถดำเนินต่อไปได้	3.33	.79	ปานกลาง
เฉลี่ย	3.48	.71	มาก

จากตาราง 16 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวด้านองค์กรชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.48$) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวด้านองค์กรชุมชนอยู่ในระดับมาก 4 ประเด็น ได้แก่ ชุมชนสามารถจัดการด้านการท่องเที่ยวในรูปแบบชุมชน โดยมีผู้นำที่กระตือรือร้น ประสานได้ดี และสมาชิกในชุมชนให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ($\bar{x}=3.60$) ชุมชนมีกลุ่มต่าง ๆ ที่เข้มแข็ง ได้แก่ กลุ่มป่าชุมชน กลุ่มผู้เลี้ยงแพะ กลุ่มทอผ้า กลุ่มท่องเที่ยว และกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ($\bar{x}=3.57$) สมาชิกในชุมชนให้ความร่วมมือในการทำงาน ($\bar{x}=3.57$) ชุมชนสามารถสร้างความเข้าใจและความร่วมมือกันทั้งทั้งสมาชิกในชุมชนและหน่วยงานของรัฐ ($\bar{x}=3.54$) และความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวด้านองค์กรชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง มี 2 ประเด็น ได้แก่ ชุมชนสามารถสร้างความเข้าใจและความร่วมมือกันทั้งทั้งสมาชิกในชุมชนและหน่วยงานของรัฐ ($\bar{x}=3.38$) และ ชุมชนสามารถเกิดรูปแบบการท่องเที่ยวที่จัดการโดยสมาชิกในชุมชนได้จริงและสามารถดำเนินต่อไปได้ ($\bar{x}=3.33$) ตามลำดับ

ตาราง 17 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว

ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว	n = 400		ระดับความคิดเห็น
	\bar{x}	S.D.	
1. ชุมชนสามารถจัดการและดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเองได้	3.26	1.70	ปานกลาง
2. ชุมชนสามารถกำหนดรูปแบบของกิจกรรมการท่องเที่ยวที่จะให้นักท่องเที่ยวได้ประสบการณ์	3.30	.75	ปานกลาง
3. ชุมชนสามารถจัดการเรื่องการตลาดระบบนำเที่ยว หรือ ประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ได้ดี	3.16	.84	ปานกลาง
4. ชุมชนมีมัคคุเทศก์ท้องถิ่น / นักสื่อความหมาย ท้องถิ่นที่สามารถให้บริการแก่นักท่องเที่ยว	3.16	1.00	ปานกลาง
5. ชุมชนสามารถให้บริการเรื่องที่พัก อาทิ ที่พักกับชาวบ้าน กางเต็นท์ ที่พักสวนราชการที่เพียงพอ	3.13	1.02	ปานกลาง
6. สมาชิกในชุมชนรู้จักวิถีชีวิตชุมชน และการทำมาหากินมากพอที่จะบอกเล่าพูดคุยกับนักท่องเที่ยว	3.56	.83	มาก
เฉลี่ย	3.26	.70	ปานกลาง

จากตาราง 17 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.26$) เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็น พบว่า ความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก 1 ประเด็น ได้แก่ สมาชิกในชุมชนรู้จักวิถีชีวิตชุมชนและการ

ทำมาหากินมากพอที่จะบอกเล่าพูดคุยกับนักท่องเที่ยว ($\bar{x}=3.$) และความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวด้านกิจกรรมชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง มี 5 ประเด็น ได้แก่ ชุมชนสามารถกำหนดรูปแบบของกิจกรรมการท่องเที่ยวที่จะให้นักท่องเที่ยวได้ประสบการณ์ ($\bar{x}=3.30$) ชุมชนสามารถกำหนดรูปแบบของกิจกรรมการท่องเที่ยวที่จะให้นักท่องเที่ยวได้ประสบการณ์ ($\bar{x}=3.26$) ชุมชนสามารถกำหนดรูปแบบของกิจกรรมการท่องเที่ยวที่จะให้นักท่องเที่ยวได้ประสบการณ์ และ ชุมชนมีมีคฤหาสน์ท้องถิ่น / นักสื่อความหมาย ท้องถิ่นที่สามารถให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ($\bar{x}=3.16$) ชุมชนสามารถให้บริการเรื่องที่พัก อาทิ พักกับชาวบ้าน กางเต็นท์ ที่พักร้านอาหารที่เพียงพอ ($\bar{x}=3.13$) ตามลำดับ

ส่วนที่ 5 การวิเคราะห์ความต้องการของสมาชิกในชุมชนวัยยาวที่มีต่อศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน ตำบลวังยาว อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี

ตาราง 18 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความต้องการให้มีการท่องเที่ยวโดยชุมชน

ความต้องการให้มีการท่องเที่ยวโดยชุมชน	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ต้องการ	361	90.25
ไม่ต้องการ	39	9.75
รวม	400	100.00

จากตาราง 18 พบว่า จำนวนและร้อยละของสมาชิกชุมชนวัยยาวที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ต้องการให้มีการท่องเที่ยวในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 90.25 และไม่ต้องการให้มีการท่องเที่ยวในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 9.75

ตาราง 19 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความต้องการให้มีการท่องเที่ยวโดยชุมชน

เหตุผล	n = 400		ระดับความต้องการ
	\bar{x}	S.D.	
1. เพื่อหารายได้ให้กับชุมชน	4.22	.77	มาก
2. ต้องการให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น	4.14	.79	มาก
3. มีการกระจายรายได้สู่ส่วนต่าง ๆ ในชุมชน	4.16	.84	มาก
4. มีการสร้างงาน สร้างอาชีพหรือกิจกรรมที่ต่อเนื่องจากการท่องเที่ยว	4.15	.84	มาก
5. สมาชิกในชุมชน มีกิจกรรมร่วมกัน สร้างความสามัคคี	4.10	.81	มาก
6. สร้างความภาคภูมิใจของคนในชุมชน	4.13	.82	มาก
เฉลี่ย	4.15		มาก

จากตาราง 19 ผลการวิเคราะห์เหตุผลจากความต้องการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน ตำบลวังยาว อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.15$) เมื่อพิจารณาแต่ละประเด็น พบว่า เหตุผลจากความต้องการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน ทุกข้อม้อมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสามารถเรียงลำดับจากคะแนนเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด ดังนี้ เพื่อหารายได้ให้กับชุมชน ($\bar{x}=4.22$) มีการกระจายรายได้สู่ส่วนต่าง ๆ ในชุมชน ($\bar{x}=4.16$) มีการสร้างงาน สร้างอาชีพหรือกิจกรรมที่ต่อเนื่องจากการท่องเที่ยว ($\bar{x}=4.15$) ต้องการให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ($\bar{x}=4.14$) สร้างความภาคภูมิใจของคนในชุมชน ($\bar{x}=4.13$) และสมาชิกในชุมชน มีกิจกรรมร่วมกัน สร้างความสามัคคี ($\bar{x}=4.10$) ตามลำดับ

ตาราง 20 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความต้องการให้เป็นหน่วยงานเครือข่ายการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

ข้อที่	หน่วยงาน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1	องค์การบริหารส่วนตำบล	215	53.75
2	เกษตรตำบลวังยาว	111	27.75
3	อุทยานแห่งชาติพุเตย	60	15.00
4	สถานีวิจัยและทดสอบพันธุ์	8	2.00
5	โรงเรียนในพื้นที่	6	1.50
	รวม	400	100.00

จากตาราง 20 จำนวนและร้อยละของสมาชิกชุมชนวังยาวที่ตอบแบบสอบถามมีความต้องการให้หน่วยงานองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เป็นองค์กรเครือข่ายและร่วมมือกันในลักษณะความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมกัน และทำกิจกรรมเพื่อประโยชน์ร่วมกันต่อการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 53.75 รองลงมา ได้แก่ เกษตรตำบลวังยาว คิดเป็นร้อยละ 27.75 อุทยานแห่งชาติพุเตย คิดเป็นร้อยละ 15.00 สถานีวิจัยและทดสอบพันธุ์ คิดเป็นร้อยละ 2.00 และ โรงเรียนในพื้นที่ คิดเป็นร้อยละ 1.50 ตามลำดับ

ส่วนที่ 6 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพและความต้องการในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน

ตาราง 21 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยว: ทรัพย์ภรณ์ธรรมชาติ วัดนธรรม วิถีชีวิต และภูมิปัญญาท้องถิ่น

ตัวแปร	B	Std. Error	Beta	t	Sig
ค่าคงที่ (constant)	1.563	.159		9.845	.000**
การมีส่วนร่วมของประชาชน	.222	.045	.262	4.921	.000**
ทัศนคติเชิงสนับสนุน	.208	.042	.267	5.000	.000**
ทัศนคติเชิงต่อต้าน	.149	.022	.286	6.729	.000**
R ² = .291					
F = 53.946					
Sig = .05**					

** มีนัยความสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 21 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยว: ทรัพย์ภรณ์ธรรมชาติ วัดนธรรม วิถีชีวิต และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณที่ระดับนัยทางสถิติ .05 (F=53.946) พบว่า ตัวแปรต้นหรือตัวแปรทำนาย 3 ตัวแปร ที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยว: ทรัพย์ภรณ์ธรรมชาติ วัดนธรรม วิถีชีวิต และภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ การมีส่วนร่วมของประชาชน ทัศนคติเชิงสนับสนุน และ ทัศนคติเชิงต่อต้าน ที่มีต่อการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยทั้ง 3 ตัวแปรเป็นดัชนีที่สามารถอธิบายความแปรปรวนของศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยว: ทรัพย์ภรณ์ธรรมชาติ วัดนธรรม วิถีชีวิต และ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้ประมาณร้อยละ 29 (R² = .291) ซึ่งตัวแปรต้นหรือตัวแปรทำนายทั้ง 3 ตัวแปร มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยว: ทรัพย์ภรณ์ธรรมชาติ วัดนธรรม วิถีชีวิตและภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งได้แก่ การมี

ส่วนร่วมของประชาชน (B=.222) ทศนคติเชิงสนับสนุน (B=.208) และ ทศนคติเชิงต่อต้าน (B =.149)

ตาราง 22 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวด้านองค์กรชุมชน

ตัวแปร	B	Std.Error	Beta	t	Sig
ค่าคงที่ (constant)	.424	.167		2.535	.012**
การมีส่วนร่วมของประชาชน	.445	.048	.420	9.351	.000**
ทศนคติเชิงสนับสนุน	.356	.044	.366	8.108	.000**
ทศนคติเชิงต่อต้าน	.027	.023	.041	1.139	.255
R ² = .495					
F = 129.048					
Sig = .05**					

** มีนัยความสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 22 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนด้านองค์กรชุมชน โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณที่ระดับนัยทางสถิติ .05 (F=129.048) พบว่า ตัวแปรต้นหรือตัวแปรทำนาย 2 ตัวแปร ที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวด้านองค์กรชุมชน คือ การมีส่วนร่วมของประชาชน และ ทศนคติเชิงสนับสนุน ที่มีต่อการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยทั้ง 2 ตัวแปรเป็นดัชนีที่สามารถอธิบายความแปรปรวนของศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวด้านองค์กรชุมชน ได้ประมาณร้อยละ 50 (R² = .495) ซึ่งตัวแปรต้นหรือตัวแปรทำนายทั้ง 2 ตัวแปร มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวด้านองค์กรชุมชน ซึ่งได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชน (B =.445) และทศนคติเชิงสนับสนุน (B =.356)

ตาราง 23 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว

ตัวแปร	B	Std.Error	Beta	t	Sig
ค่าคงที่ (constant)	.561	.188		2.986	.003**
การมีส่วนร่วมของประชาชน	.434	.053	.414	8.130	.000**
ทัศนคติเชิงสนับสนุน	.188	.049	.195	3.826	.000**
ทัศนคติเชิงต่อต้าน	.157	.026	.244	6.002	.000**
R ² = .354					
F = 72.013					
Sig = .05**					

** มีนัยความสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 23 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณที่ระดับนัยทางสถิติ .05 (F=72.013) พบว่า ตัวแปรต้นหรือตัวแปรทำนาย 3 ตัวแปร ที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว คือ การมีส่วนร่วมของประชาชน ทัศนคติเชิงสนับสนุน และ ทัศนคติเชิงต่อต้าน ที่มีต่อการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยทั้ง 3 ตัวแปรเป็นดัชนีที่สามารถอธิบายความแปรปรวนของศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวได้ประมาณร้อยละ 35 (R² = .354) ซึ่งตัวแปรต้นหรือตัวแปรทำนายทั้ง 3 ตัวแปร มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชน (B =.434) ทัศนคติเชิงสนับสนุน (B =.188) และ ทัศนคติเชิงต่อต้าน (B =.157)

ส่วนที่ 7 การวิเคราะห์ศักยภาพของชุมชนที่มีอิทธิพลต่อความต้องการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว

ตาราง 24 แสดงผลการวิเคราะห์ศักยภาพของชุมชนที่มีอิทธิพลต่อความต้องการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว

ตัวแปร	B	Std.Error	Beta	t	Sig
ค่าคงที่ (constant)	1.914	.187		10.226	.000**
ด้านพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยว:					
ทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม วิถีชีวิต และภูมิปัญญาท้องถิ่น	.038	.061	.031	.630	.529
ด้านองค์กรชุมชน	.502	.057	.507	8.868	.000**
ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว	.109	.061	.109	1.775	.077
R ² = .367					
F = 76.685					
Sig = .05**					

จากตาราง 24 ศักยภาพของชุมชนที่มีอิทธิพลต่อความต้องการพัฒนาพื้นที่ให้เป็น แหล่งท่องเที่ยว โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณที่ระดับนัยทางสถิติ .05 (F=76.685) พบว่า ตัวแปรต้นหรือตัวแปรทำนาย 1 ตัวแปร ที่มีอิทธิพลต่อความต้องการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว คือ ศักยภาพด้านด้านองค์กรชุมชน เป็นดัชนีที่สามารถอธิบายความแปรปรวนของความต้องการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว ได้ประมาณร้อยละ 37 (R² = .367) ซึ่งตัวแปรศักยภาพด้านองค์กรชุมชน (B =.502) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับความต้องการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว

บทที่ 5

บทสรุป

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพและความต้องการในการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยชุมชน ตำบลวังยาว อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรีผู้วิจัยได้สรุปการวิจัย ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลพื้นฐานของสมาชิกชุมชนวังยาว อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรีประกอบด้วย กลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทย (67%) และชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยง (33%) มากกว่าครึ่งเล็กน้อยเป็นเพศหญิง (54.25%) ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 26-35 ปี ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา (45.50%) โดยที่สมาชิกในชุมชนมากกว่าสองในสามประกอบอาชีพเกษตรกรรม (66.75 %) และมีจำนวนสมาชิกในครอบครัวตั้งแต่ 3 คนจนถึงมากกว่า 5 คน สมาชิกส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท (39.50%) มากกว่าครึ่งเล็กน้อย (51.25 %) อาศัยอยู่ในชุมชนวังยาวตั้งแต่กำเนิด มีจำนวนสมาชิกในชุมชนเกือบหนึ่งในสี่ (18.25%) เข้าร่วมเป็นสมาชิกกิจกรรมชุมชนได้แก่ กลุ่มป่าชุมชน กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มทอผ้า กลุ่มผู้เลี้ยงแพะ และกลุ่มท่องเที่ยว

การมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนวังยาวที่มีต่อศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน ตำบลวังยาว อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี การมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพและความต้องการในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน ตำบลวังยาว อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี อยู่ในระดับมากทุกประเด็น ได้แก่ ยินดีที่จะเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในชุมชน ยินดีและร่วมมือให้มีการจัดการการท่องเที่ยวในชุมชน ยินดีเข้าร่วมประชุมและเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในชุมชน และเข้าใจและยอมรับการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในชุมชน ยินดีทำงานร่วมกับหน่วยงานราชการหรือเจ้าหน้าที่ในท้องถิ่นเกี่ยวกับการท่องเที่ยว และต้องการมีส่วนร่วมในการเสียสละแรงงานเพื่อช่วยในการดำเนินกิจกรรมด้านการท่องเที่ยว

ทัศนคติของสมาชิกในชุมชนที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพและความต้องการในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน ตำบลวังยาว อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี

ทัศนคติที่มีต่อการท่องเที่ยวที่มีชุมชนเป็นศูนย์กลาง แยกออกเป็นทัศนคติเชิงสนับสนุน และทัศนคติเชิงต่อต้าน พบว่า ทัศนคติเชิงสนับสนุน ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ซึ่งได้แก่ การท่องเที่ยว

ก่อให้เกิดการสร้างงานและสร้างรายได้ สู่ส่วนต่าง ๆ ในชุมชน และ การท่องเที่ยวทำให้ชุมชนมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก การท่องเที่ยวสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน ส่วนทัศนคติเชิงต่อต้าน โดยรวมอยู่ในระดับน้อย พบว่า 1 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การท่องเที่ยวทำให้วิถีชีวิตชุมชนเปลี่ยนแปลง ง่ายขึ้น และมี 2 ข้ออยู่ในระดับน้อย ได้แก่ การท่องเที่ยวทำให้สิ่งแวดล้อมในชุมชนโดนทำลาย และ การท่องเที่ยวทำให้เกิดความแตกแยกของคนในชุมชนกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง

ศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน ตำบลวังยาว อำเภอ
ด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี

ความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว 1 ด้าน เป็นศักยภาพระดับมาก คือ ด้านพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยว: ทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม วิถีชีวิตและ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และ 2 ด้าน เป็นศักยภาพระดับปานกลาง คือ ด้านองค์กรชุมชนและด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว

ความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวด้านพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยว : ทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรมวิถีชีวิตและภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวด้านพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยว : ทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรมวิถีชีวิตและภูมิปัญญาท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก 4 ประเด็น ได้แก่ ชุมชนมีทรัพยากรธรรมชาติและทิวทัศน์สวยงาม

ชุมชนสามารถสร้างโอกาสการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับนักท่องเที่ยวเช่น การทอผ้า การแสดงท้องถิ่น การรีดนมแพะ สมุนไพร ฯลฯ ชุมชนมีเกษตรกรรม พรรณไม้และสมุนไพรที่หลากหลายที่น่าสนใจ และชุมชนมีเอกลักษณ์ท้องถิ่น เช่น การทอผ้าการแสดงดนตรีพื้นบ้านที่สามารถโชว์นักท่องเที่ยว และความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวด้านพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยว : ทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรมวิถีชีวิตและภูมิปัญญาท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลาง มี 2 ประเด็น ได้แก่ นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสสัมผัสวิถีชีวิตอันแท้จริงของคนในชุมชน และชุมชนมีกลุ่มชาติพันธุ์ที่หลากหลาย ก่อให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างคนต่างวัฒนธรรม

ความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวด้านองค์กรชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวด้านองค์กรชุมชนอยู่ในระดับมาก 4 ประเด็น ได้แก่ ชุมชนสามารถจัดการด้านการท่องเที่ยวในรูปแบบชุมชน โดยมีผู้นำที่กระตือรือร้น ประสานได้ดี และสมาชิกในชุมชนให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีชุมชนมีกลุ่มต่าง ๆ ที่เข้มแข็ง ได้แก่กลุ่มป่าชุมชน กลุ่ม

ผู้เลี้ยงแพะ กลุ่มทอผ้า กลุ่มท่องเที่ยว และกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร สมาชิกในชุมชนให้ความร่วมมือในการทำงาน ชุมชนสามารถสร้างความเข้าใจและความร่วมมือกันทั้งทั้งสมาชิกในชุมชนและหน่วยงานของรัฐและความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวด้านองค์กรชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง มี 2 ประเด็น ได้แก่ สมาชิกในชุมชนสามารถเชื่อมโยงการพัฒนาชุมชนกับการท่องเที่ยวได้ดีและ ชุมชนสามารถเกิดรูปแบบการท่องเที่ยวที่จัดการโดยสมาชิกในชุมชนได้จริงและสามารถดำเนินต่อไปได้

ความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็น พบว่า ความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก 1 ประเด็น ได้แก่สมาชิกในชุมชนรู้จักวิถีชีวิตชุมชนและการทำมาหากินมากพอที่จะบอกเล่าพูดคุยกับนักท่องเที่ยวและความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวด้านกิจกรรมชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง มี 5 ประเด็น ได้แก่ ชุมชนสามารถกำหนดรูปแบบของกิจกรรมการท่องเที่ยวที่จะให้นักท่องเที่ยวได้ประสบการณ์ชุมชนสามารถกำหนดรูปแบบของกิจกรรมการท่องเที่ยวที่จะให้นักท่องเที่ยวได้ประสบการณ์ชุมชนสามารถกำหนดรูปแบบของกิจกรรมการท่องเที่ยวที่จะให้นักท่องเที่ยวได้ประสบการณ์และ ชุมชนมีมัคคุเทศก์ท้องถิ่น / นักสื่อความหมายท้องถิ่นที่สามารถให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ชุมชนสามารถให้บริการเรื่องที่พัก อาทิ พักกับชาวบ้าน กางเต็นท์ ที่พักผ่อนราชการ ที่เพียงพอ

ความต้องการของสมาชิกในชุมชนวัยยาวที่มีต่อศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน ตำบลวังยาว อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี

สมาชิกชุมชนวัยยาวส่วนใหญ่ต้องการให้มีการท่องเที่ยวในชุมชน มีเหตุผล ดังนี้ เพื่อหารายได้ให้กับชุมชนมีการกระจายรายได้สู่ส่วนต่าง ๆ ในชุมชน มีการสร้างงาน สร้างอาชีพหรือกิจกรรมที่ต่อเนื่องจากการท่องเที่ยวต้องการให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นสร้างความภาคภูมิใจของคนในชุมชนและสมาชิกในชุมชน มีกิจกรรมร่วมกัน สร้างความสามัคคี

มีความต้องการให้หน่วยงานองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เป็นองค์กรเครือข่ายและร่วมมือกันในลักษณะความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมกัน และทำกิจกรรมเพื่อประโยชน์ร่วมกันต่อการจัดการ การท่องเที่ยวโดยชุมชนมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ เกษตรตำบลวังยาว อุทยานแห่งชาติพุเตย สถานีวิจัยและทดสอบพันธุ์และ โรงเรียนในพื้นที่

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพและความต้องการในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนด้านพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยว: ทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรมวิถีชีวิต และภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณที่ระดับนัยทางสถิติ .05 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน ทักษะคติเชิงสนับสนุน และทักษะคติเชิงต่อต้าน ที่มีต่อการท่องเที่ยวโดยชุมชน เป็นดัชนีที่สามารถอธิบายความแปรปรวนของศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวด้านพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยว: ทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรมวิถีชีวิต และภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้ประมาณร้อยละ 29 ($R^2 = .291$) และมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนด้านองค์กรชุมชนโดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณที่ระดับนัยทางสถิติ .05 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน และทักษะคติเชิงสนับสนุน ที่มีต่อการท่องเที่ยวโดยชุมชน เป็นดัชนีที่สามารถอธิบายความแปรปรวนของศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวด้านองค์กรชุมชน ได้ประมาณร้อยละ 50 ($R^2 = .495$) และ มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณที่ระดับนัยทางสถิติ .05 ($F=72.013$) พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน ทักษะคติเชิงสนับสนุน และ ทักษะคติเชิงต่อต้าน ที่มีต่อการท่องเที่ยวโดยชุมชน เป็นดัชนีที่สามารถอธิบายความแปรปรวนของศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ได้ประมาณร้อยละ 35 ($R^2 = .354$) และมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน

อภิปรายผล

1. กระบวนการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนวังยาว อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี อยู่ในระดับมากโดยที่สมาชิกในชุมชนยินดีและสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวที่จะเกิดขึ้นในชุมชนทุกชนิด อาทิ เข้าร่วมประชุมและเสนอความคิดเห็น เข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในชุมชน เสียสละแรงงานเพื่อช่วยในการดำเนินกิจกรรมด้านการท่องเที่ยว เป็นต้นซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) ที่ว่า วิธีการมีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยว เป็นวิธีการสร้างอากาศให้แก่ชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อให้ชุมชนได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยว ซึ่งการเข้าร่วม

ประชุมเป็นวิธีการร่วมถกปัญหา แสดงความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนท้องถิ่นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน

2. สมาชิกในชุมชนมีทัศนคติที่ดี ต่อการจัดการท่องเที่ยวที่จะเกิดขึ้นในชุมชน ด้วยเหตุผลที่จะก่อให้เกิดการสร้างงานและสร้างรายได้ ฝู่ส่วนต่าง ๆ ในชุมชน และสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของพิมพ์ระวี โรจน์รุ่งสัจด์ (2551) ที่ว่าชุมชนต้องสนับสนุนการท่องเที่ยวอย่างเต็มที่ ซึ่งผลประโยชน์เชิงเศรษฐกิจและสังคมจากการท่องเที่ยวจะกระจายให้ทุกคนในชุมชนได้รับโอกาสเท่าเทียมกัน เช่น รายได้ที่เข้าชุมชน การยกระดับมาตรฐานชีวิต การขจัดความยากจน หรือมีการจ้างงานที่เพิ่มขึ้นในชุมชน

3. ชุมชนมีศักยภาพด้านทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม วิถีชีวิต และภูมิปัญญาท้องถิ่นพร้อมที่จะรองรับการท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี โดยที่มีศักยภาพด้านองค์กรชุมชนรองรับการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการศึกษาของ ชมนาด ต้นติเสรี (2546) ได้ศึกษาพบว่า ปัจจัยที่บ่งชี้ถึงศักยภาพของชุมชนเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ทั้งด้านด้านพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวชุมชน มีความเป็นธรรมชาติ วิถีชีวิตความเป็นอยู่ วัฒนธรรมชาวรามัญ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชนเน้นศิลปวัฒนธรรมและวิถีชีวิตชุมชน และด้านองค์กรชุมชนมีการรวมกลุ่มในลักษณะกลุ่มอาชีพ ที่มีความเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

4. ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชน ทัศนคติเชิงสนับสนุน และ ทัศนคติเชิงต่อต้านที่มีอิทธิพลต่อศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งแตกต่างจากการศึกษาของ อรไท ครุฑเวโช (2551) ที่พบว่า ชุมชนไม่ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเท่าที่ควร โดยไม่ได้มีการกำหนดบทบาทของชุมชนที่ชัดเจน เน้นไปที่การประชุมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ใช่ชุมชน

ข้อจำกัด

1. จากการวิจัยประเด็นที่ศึกษา ได้แก่ การมีส่วนร่วม ทัศนคติที่มีต่อการท่องเที่ยวโดยชุมชนและปัจจัยที่มีผลต่อศักยภาพและความต้องการของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนของประชาชนในพื้นที่ ตำบลวังยาว อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นเพียงแค่จุดเริ่มต้นของการวิจัย สมาชิกในชุมชนได้แสดงความคิดเห็นด้วยการตอบแบบสอบถามเท่านั้น ด้วยช่วงเวลาการวิจัยที่จำกัด ทำให้ไม่สามารถให้สมาชิกในชุมชนได้แสดงการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงต่อการท่องเที่ยวโดยชุมชนในเชิงลึก ซึ่งผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า การทำงานวิจัยกับชุมชนควรเป็นงานวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม (Participatory action research : PAR) ได้แก่ การลงพื้นที่สังเกต การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และ สนทนากลุ่มย่อย เพื่อให้ได้ข้อมูลในระดับลึกเกี่ยวกับสภาพที่เป็นจริง

2. กลุ่มตัวอย่างโดยส่วนใหญ่เป็นภาคประชาชน และทำการเก็บข้อมูลในเชิงปริมาณ ซึ่งหากผู้วิจัยได้สัมภาษณ์แบบเจาะลึกให้ครอบคลุมทุกภาคส่วนทั้งบุคคลากรจากหน่วยงานภาครัฐ ในชุมชน ก็จะได้รับข้อมูลที่สะท้อนในทุกมุมมอง

3. มีความยากลำบากในการเก็บข้อมูล ต้องให้เยาวชนอาสาเป็นผู้เก็บข้อมูลเพื่อให้ได้มาจากสมาชิกในชุมชนที่ให้ความไว้วางใจ

4. การทำงานวิจัยร่วมกับชุมชน ควร มีทีมนักวิจัย เพราะจากการลงพื้นที่จริง พบว่า จะมีเฉพาะนักวิจัยคนเดียวไม่ได้ ควรมีทีมงานที่สามารถทำงานร่วมกันกับชุมชน อาจจะประกอบด้วย ทีมนักวิจัยจากภายนอกและทีมนักวิจัยภายในชุมชน เช่น ทีมนักวิจัยจากภายนอก คือ อาจารย์และนิสิตมหาวิทยาลัยนเรศวร ทีมนักวิจัยภายในชุมชน ได้แก่ ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ส่งเสริมเกษตรตำบล ฯลฯ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

1. ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีเวทีการจัดกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้สมาชิกในชุมชนได้มีส่วนร่วมอย่างแท้จริงและทั่วถึง
2. สมาชิกในชุมชนแสดงความคิดเห็นต่อกระบวนการมีส่วนร่วม ในลักษณะ "ยินดีที่จะ..." หากแต่ในทางปฏิบัติจริง การแสดงบทบาทการมีส่วนร่วมที่มีต่อการท่องเที่ยวควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งภายในและภายนอก
3. ผู้นำชุมชนและสมาชิกกลุ่มกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันจัดทำแผนการพัฒนาชุมชน โดยมุ่งยึดหลักการพึ่งพาตนเองเพื่อประโยชน์แก่สมาชิกในชุมชน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาและวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาพื้นที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยมีชุมชนเป็นฐาน เพื่อการพัฒนาแนวทางปฏิบัติไปใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชน
2. ควรศึกษารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อความยั่งยืน ให้ความสำคัญกับสิทธิการจัดการชุมชนด้วยตนเอง รวมทั้งการวางแผนจัดการกระบวนการเรียนรู้ในการจัดการท่องเที่ยว
3. ควรศึกษาความร่วมมือการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนและภาคีเครือข่าย เพื่อกำหนดทิศทางท่องเที่ยวที่มีระบบที่เลี้ยงคอบริษัทช่วยเหลือแนะนำ ซึ่งอาจเป็นไปได้ในลักษณะหน่วยงานของรัฐในท้องถิ่นมีกิจกรรมหรือโครงการที่ส่งเสริมการทำงานร่วมกับชุมชน

4. ควรศึกษาด้านความสำเร็จของการท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปกำหนดนโยบาย วางแผน และ สร้างนวัตกรรมเพื่อการ จัดพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนในบริบทของสังคมไทยต่อไป

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยพระนคร

บรรณานุกรม

- กาญจนา แก้วเทพ. (2538). เครื่องมือการทำงานแนววัฒนธรรมชุมชน. กรุงเทพฯ: สภา
คาทอลิกแห่งประเทศไทยเพื่อการพัฒนา.
- กิตติ ศิริสูตร. (2537). แนวคิดพื้นฐานบางประการเกี่ยวกับการวิจัยแบบมีส่วนร่วมในการ
พัฒนาชุมชน. วารสารประชากรศึกษา, 16(2), 41-53.
- จำเนียร ชุณหโสภาค. (2549). การเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนโดยการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนา
การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง. วารสารวิชาการ
อิเล็กทรอนิกส์การท่องเที่ยวไทยนานาชาติ, 3(2540), 45.
- จิตติ มงคลชัยอรัญญา. (2540). การศึกษาชุมชนเพื่อการพัฒนา. กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์แห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จินดา ขลิบทอง, อรสา ปานขาว, ส่งเสริม หอมกลิ่น และเฉลิมศักดิ์ คุ้มศิริ. (2553).
แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชน. นนทบุรี:
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- จิราภา ฉิมสุข. (2544). ศักยภาพชุมชนในด้านทัศนสาธารณสุข. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.,
มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- ชมนาด ตันติเสรี. (2546). ศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิง
อนุรักษ์ : กรณีศึกษาชุมชนแกรนด์ อำเภอบ้านกรวด จังหวัดนนทบุรี.
วิทยานิพนธ์ ศศ.ม., สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ชยันต์ วรรณะภูมิ. (2536). คู่มือการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่องานพัฒนา. ขอนแก่น: สถาบันวิจัย
และพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ณิศาศรณี ไชยประสิทธิ์ และรัฐชญา มณีเศตร. (2552). ศักยภาพของทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยว
ทางวัฒนธรรมของชาวผู้ไทยบ้านเป่า ตำบลบ้านเป่า อำเภอหนองสูง จังหวัด
มุกดาหาร. วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ, 2(2552), 88.
- ดรชนี เอมพันธ์. (2545). การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมมาธิราช.

- ดรุณี เจียมจำรัสศิลป์, ธัญญา จิระวัฒนกิจ, รำไพ ศรีสุข, รื่นฤดี ทับสง, วินิจ ยอดทอง, สุมนทา ดำรงเลาพันธ์ และคณะ. (2551). การจัดการด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของประชาชนในพื้นที่อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ-ปุย ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. กรุงเทพฯ: ส่วนการฝึกอบรมและพัฒนา สำนักอำนวยการกลาง สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- ธีระพงษ์ แก้วหาวงษ์. (2543). กระบวนการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง. ขอนแก่น: โรงพิมพ์คลังนานาวิทยา.
- นิรันดร บุญเนตร. (2547). ศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบ้านแม่กำปอง จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ ศศ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- นกุล บำรุงไทย, พรรณยุพา นพรัถ และวัฒนา ภู่เล็ก. (2543). ภูมิปัญญาชาวบ้านกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนแบบพึ่งตนเองของจังหวัดตาก. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- บัณฑิต อ่อนดำ และวิริยา น้อยวงษ์ยางค์. (2533). ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาชุมชน: ประสบการณ์ของประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. กรุงเทพฯ: เพรสแอนด์ดีไซน์.
- ประเวศ วะสี. (2540). ศักดิ์ศรีแห่งความเป็นคน ศักยภาพแห่งความสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ: หมอชาวบ้าน.
- พจนา สอนศรี. (2546). คู่มือการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน. กรุงเทพฯ: โครงการท่องเที่ยวเพื่อชีวิตและธรรมชาติ.
- พิมพ์ระวี โจชน์รุ่งสัจด์ย์. (2551). การพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน. วารสารการบริการและการท่องเที่ยวไทย, 3(2), 1-10.
- เพ็ญจันทร์ ดั่งขี้แก้ว. (2549). การพัฒนาธุรกิจชุมชนอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษาธุรกิจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมบ้านเข็กน้อย ตำบลเข็กน้อย อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- มณฑิรา ยีนนาน. (2544). ศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลและประชาชนในการส่งเสริมและพัฒนาวัฒนธรรม: กรณีศึกษา ตำบลบางตาเถร อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม., สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพฯ.

- มณฑาวดี พูลเกิด. (2552). การพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อความยั่งยืน. วิทยานิพนธ์ กศ.ด., มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, กรุงเทพฯ.
- เยาวลักษณ์ ศิริสุวรรณ. (2539). ศักยภาพของเทศบาลเมืองนครปฐมในการจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษา. ภาคนิพนธ์ กศ.ม., สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ราชบัณฑิตสถาน. (2525). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานพุทธศักราช 2525. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อักษรเจริญทัศน์.
- ลำยอง ปลั่งกลาง และวันทนา เนาว์วัน. (2551). การศึกษาศักยภาพและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม: กรณีศึกษาชุมชนไทย-มุสลิม. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ลีลาภรณ์ บัวสาย. (2547). พลังท้องถิ่น: บทวิเคราะห์งานวิจัยด้านชุมชน. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- วีรยา เอี่ยมวิบูลย์. (2540). ศักยภาพในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการบริหารส่วนตำบล. ภาคนิพนธ์ กศ.ม., สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ศิริชัย พงษ์วิชัย (ผู้บรรยาย). (18 สิงหาคม 2553). การนำเสนอผลการวิเคราะห์ในบทที่ 4. กรุงเทพฯ: ภาควิชาสถิติ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศูนย์ประสานงานการท่องเที่ยว จังหวัดสุพรรณบุรี. (2552). สถานที่ที่น่าสนใจ จังหวัดสุพรรณบุรี. สืบค้นเมื่อ 27 กรกฎาคม 2553, จาก http://www.suphan.net/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=24&Itemid=37&lang=th
- สมพันธ์ เตชะอธิก. (2540). การพัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรชาวบ้าน. ขอนแก่น: เจริญวิทย์การพิมพ์.
- สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. (2537). สังคมวิทยาชุมชน: หลักการศึกษาวิเคราะห์ และปฏิบัติงานชุมชน. ขอนแก่น: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. (2540). โครงการดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศ. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- สำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว. (2551). คู่มือการท่องเที่ยวโดยชุมชน. กรุงเทพฯ: สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.

สุชาวดี ศรีสุวรรณภาพ. (2553). การศึกษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมการท่องเที่ยว
ที่มีผลจากการถูกทำลายจากธรรมชาติและจากการกระทำของมนุษย์และความ
ไม่ปลอดภัย. สืบค้นเมื่อ 7 กันยายน 2553, จาก

<http://www.etatjournal.com/web/etat-tourism-Journal>

สุภาพ จัตราภรณ์. (2545). เอกสารประกอบการสอนวิชาการระเบียบวิธีวิจัยทางคหกรรมศาสตร์
ศึกษา. กรุงเทพฯ: ภาควิชาอาชีพศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

เสาวภา สุขประเสริฐ. (2542). มิติทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาความ
เข้มแข็งของชุมชนและองค์กรชุมชน : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลเมือง
จังหวัดเลย. เลย: ม.ป.พ.

อรไท ครูทเวโซ. (2551). การมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนใน
จังหวัดภูเก็ต. วารสารการบริการและการท่องเที่ยวไทย, 3(2), 55.

อนุชาติ พวงลำลี และอรทัย อัจฉา. (2539). การพัฒนาเครื่องชีวิตคุณภาพชีวิตและ
สังคมไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

อุไรวรรณ ปรางอุตมทรัพย์. (2544). ศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยว
เชิงอนุรักษ์: กรณีศึกษาชุมชนบ้านทุ่งสูง จังหวัดกระบี่. วิทยานิพนธ์ วศ.ม.,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยนเรศวร

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อกีภาพและความต้องการในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน
ตำบลวังยาว อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี

แบบสอบถามชุดนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาลัทธิสุตร ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยนเรศวร ศูนย์วิทยบริการ กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อกีภาพและความต้องการของชุมชน ในการพัฒนาพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน ตำบลวังยาว อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ข้อมูลที่ได้รับจากท่านจะถูกนำไปใช้ในการวิจัยและสรุปผลในภาพรวม เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็น ข้อมูลสำหรับการสร้างแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน สามารถให้ข้อเสนอแนะกับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สนับสนุน ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนอย่างยั่งยืนต่อไป

ผู้วิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลศักยภาพและความต้องการในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน
ตำบลวังยาว อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี

การท่องเที่ยวโดยชุมชน หมายถึง การท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม กำหนดทิศทางโดยชุมชน จัดการโดยชุมชนเพื่อชุมชนและชุมชนมีบทบาทเป็นเจ้าของสิทธิ์ในการจัดการดูแลเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้สมาชิกชุมชน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่อง หรือเติมข้อความในช่องว่าง ที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงของท่าน

1. กลุ่มชาติพันธุ์ ไทย กะเหรี่ยง
2. เพศ ชาย หญิง
3. อายุ

☐ 18-25 ปี	☐ 26-35 ปี	☐ 36-45 ปี
☐ 46-55 ปี	☐ มากกว่า 56 ปี	
4. ระดับการศึกษา

☐ ประถมศึกษา	☐ มัธยมศึกษาตอนต้น
☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย (ปวช.)	☐ อนุปริญญา (ปวส.)
☐ ปริญญาตรี	☐ สูงกว่าปริญญาตรี
☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....	
5. การประกอบอาชีพ

☐ เกษตรกรรม	☐ รับจ้าง / ลูกจ้าง
☐ ค้าขาย	☐ รับราชการ
☐ ว่างาน	☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

6. รายได้ต่อเดือน

☐ ต่ำกว่า 5,000 บาท	☐ 5,001 - 7,000 บาท
☐ 7,001 - 9,000 บาท	☐ 9,001 - 11,000 บาท
☐ มากกว่า 11,000 บาท	

7. จำนวนสมาชิกในครอบครัว

☐ 1 คน	☐ 2 คน	☐ 3 คน
☐ 4 คน	☐ 5 คน	☐ มากกว่า 5 คนขึ้นไป

8. ท่านอาศัยอยู่ในชุมชนวงษ์ยาวนานเท่าไร

☐ ตั้งแต่กำเนิด	☐ 1-2 ปี	☐ 3-4 ปี
☐ 5-6 ปี	☐ 7-8 ปี	☐ มากกว่า 8 ปี

9. ท่านเป็นสมาชิกกลุ่มกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนหรือไม่

☐ ไม่เป็น	
☐ เป็นสมาชิก	
☐ กลุ่มป่าชุมชน	☐ กลุ่มผู้เลี้ยงแพะ
☐ กลุ่มทอผ้า	☐ กลุ่มท่องเที่ยว
☐ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	
☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....	

ตอนที่ 2 กระบวนการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนในการพัฒนาท่องเที่ยวโดยชุมชน

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความต่อไปนี้ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหลังข้อความแต่ละข้อ

ให้ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

รายการ	กระบวนการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ท่านมีความยินดีที่จะเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในชุมชน					
2. ท่านยินดีเข้าร่วมประชุมและเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในชุมชน					
3. ท่านเข้าใจและยอมรับการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในชุมชน					
4. ท่านยินดีและร่วมมือให้มีการจัดการการท่องเที่ยวในชุมชน					
5. ท่านยินดีทำงานร่วมกับหน่วยงานราชการหรือเจ้าหน้าที่ในท้องถิ่นเกี่ยวกับการท่องเที่ยว					
6. ท่านต้องการมีส่วนร่วมในการเสียสละแรงงานเพื่อช่วยในการดำเนินกิจกรรมด้านการท่องเที่ยว					

ตอนที่ 3 ทศนคติที่มีต่อการท่องเที่ยวที่มีชุมชนเป็นศูนย์กลาง

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความต่อไปนี้ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหลังข้อความแต่ละข้อ
ให้ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ผลกระทบ	ระดับทัศนคติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. การท่องเที่ยวก่อให้เกิดการสร้างงานและสร้างรายได้ สู่ส่วนต่าง ๆ ในชุมชนของท่าน					
2. การท่องเที่ยวสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนใน ชุมชนของท่าน					
3. การท่องเที่ยวทำให้ชุมชนของท่านมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก					
4. การท่องเที่ยวทำให้วิถีชีวิตชุมชนของท่านเปลี่ยนแปลง ง่ายขึ้น					
5. การท่องเที่ยวทำให้สิ่งแวดล้อมในชุมชนของท่านโดน ทำลาย					
6. การท่องเที่ยวทำให้เกิดความแตกแยกของคนในชุมชน ของท่านกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง					

ตอนที่ 4 ศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความต่อไปนี้ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหลังข้อความแต่ละข้อ
ให้ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาเป็นแหล่ง ท่องเที่ยว	ความคิดเห็น				
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
ด้านพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยว: ทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรมวิถีชีวิต และภูมิปัญญาท้องถิ่น					
1. ชุมชนของท่านมีทรัพยากรธรรมชาติและทิวทัศน์ สวยงาม					
2. ชุมชนของท่านมีเอกลักษณ์ท้องถิ่น เช่น การทอผ้า การแสดงดนตรีพื้นบ้าน ที่สามารถโชว์นักท่องเที่ยว					
3. ชุมชนของท่านมีเกษตรกรรม พืชไร่ไม้และสมุนไพรที่ หลากหลายที่น่าสนใจ					
4. นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสสัมผัสวิถีชีวิตอันแท้จริงของคน ในชุมชน					
5. ชุมชนของท่านมีกลุ่มชาติพันธุ์ที่หลากหลาย ก่อให้เกิด การเรียนรู้ระหว่างคนต่างวัฒนธรรม					
6. ชุมชนของท่านสามารถสร้างโอกาสการเรียนรู้ ภูมิ ปัญญาท้องถิ่นให้กับนักท่องเที่ยว เช่น การทอผ้า การ แสดงท้องถิ่น การรีดนมแพะ สมุนไพร ฯลฯ					

ศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว	ความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านองค์กรชุมชน					
1. ชุมชนของท่านสามารถจัดการด้านการท่องเที่ยวในรูปแบบชุมชน โดยมีผู้นำที่กระตือรือร้น ประสานได้ดี และสมาชิกในชุมชนให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี					
2. ชุมชนของท่านมีกลุ่มต่าง ๆ ที่เข้มแข็ง ได้แก่ กลุ่มป่าชุมชน กลุ่มผู้เลี้ยงแพะ กลุ่มทอผ้า กลุ่มท่องเที่ยว และกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร					
3. สมาชิกในชุมชนของท่านให้ความร่วมมือในการทำงาน					
4. ชุมชนของท่านสามารถสร้างความเข้าใจและความร่วมมือกันทั้งทั้งสมาชิกในชุมชนและหน่วยงานของรัฐ					
5. สมาชิกในชุมชนของท่านสามารถเชื่อมโยงการพัฒนาชุมชนกับการท่องเที่ยวได้ดี					
6. ชุมชนของท่านสามารถเกิดรูปแบบการท่องเที่ยวที่จัดการโดยสมาชิกในชุมชนได้จริงและสามารถดำเนินต่อไปได้					
ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว					
1. ชุมชนของท่านสามารถจัดการและดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเองได้					
2. ชุมชนของท่านสามารถกำหนดรูปแบบของกิจกรรมการท่องเที่ยวที่จะให้นักท่องเที่ยวได้ประสบการณ์					
3. ชุมชนของท่านสามารถจัดการเรื่องการตลาด ระบบนำเที่ยว หรือ ประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ได้ดี					
4. ชุมชนของท่านมีมัคคุเทศก์ท้องถิ่น / นักสื่อความหมายท้องถิ่นที่สามารถให้บริการแก่นักท่องเที่ยว					
5. ชุมชนของท่านสามารถให้บริการเรื่องที่พัก อาทิ พักกับชาวบ้าน กางเต้นท์ ที่พักส่วนราชการ ที่เพียงพอ					
6. สมาชิกในชุมชนของท่านรู้จักวิถีชีวิตชุมชน และการทำมาหากินมากพอที่จะบอกเล่าพูดคุยกับนักท่องเที่ยว					

ตอนที่ 5 ความต้องการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความต่อไปนี้ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหลังข้อความแต่ละข้อ
ให้ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

1. ท่านต้องการให้มีการท่องเที่ยวในชุมชนของท่านหรือไม่

ต้องการ

ไม่ต้องการ

2. เหตุผลที่ท่านต้องการให้มีการท่องเที่ยวในชุมชน เพราะอะไร

เหตุผล	ระดับความต้องการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. เพื่อหารายได้ให้กับชุมชน					
2. ต้องการให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น					
3. มีการกระจายรายได้สู่ส่วนต่าง ๆ ในชุมชน					
4. มีการสร้างงาน สร้างอาชีพหรือกิจกรรมที่ต่อเนื่องจากการท่องเที่ยว					
5. สมาชิกในชุมชน มีกิจกรรมร่วมกัน สร้างความสามัคคี					
6. สร้างความภาคภูมิใจของคนในชุมชน					
7. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....					

3. ท่านต้องการให้หน่วยงานใดเป็นองค์กรเครือข่ายและร่วมมือกันในลักษณะความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมกัน และการทำกิจกรรมเพื่อประโยชน์ร่วมกันต่อการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนมากที่สุด

อบต.

เกษตรตำบลวังยาว

อุทยานแห่งชาติพุเตย

สถานีวิจัยและทดสอบพันธุ์

โรงเรียนในพื้นที่

อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

4. หากท่านต้องการเข้ามามีส่วนร่วม ท่านคิดว่าจะเข้ามาเกี่ยวข้องกับกิจกรรมใด

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- คณะกรรมการบริหาร จัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน
- เป็นมัคคุเทศก์นำเดินป่า ศึกษาธรรมชาติ
- นำเที่ยวภายในชุมชน เรียนรู้วิถีชีวิต
- ร่วมกิจกรรมในวิถีชีวิตกับนักท่องเที่ยว
- ขายอาหาร เครื่องดื่ม
- ให้ที่พักแก่นักท่องเที่ยว (Home stay)
- จัดทำสินค้าของที่ระลึกประจำท้องถิ่น
- จัดบริการด้านพาหนะรับ-ส่ง
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

5.ท่านต้องการให้ชุมชนพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานใดในการรองรับนักท่องเที่ยว

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ที่พักแรม	☐ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว
☐ โทรศัพท์ / สัญญาณโทรศัพท์	☐ สถานที่กางเต็นท์
☐ สถานพยาบาล	☐ ร้านจำหน่ายอาหาร
☐ ร้านจำหน่ายของที่ระลึก	☐ ระบบน้ำดื่ม น้ำใช้
☐ ยานพาหนะรับ-ส่ง	☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ประวัติผู้วิจัย

มหาวิทยาลัยพระจอมเกล้าธนบุรี

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - ชื่อสกุล	จันทร์พร ชวงโชติ
วัน เดือน ปี เกิด	3 กุมภาพันธ์ 2523
ที่อยู่ปัจจุบัน	136/106 ตำบลบางกระสอบ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี
ที่ทำงานปัจจุบัน	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน	อาจารย์ประจำสาขาวิชาการพัฒนาผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาไทย คณะศิลปศาสตร์
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2548	ศศ.ม. (คหกรรมศาสตร์ศึกษา) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
พ.ศ. 2545	ศศ.บ. (ศึกษาศาสตร์-คหกรรมศาสตร์) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

